МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Кваліфікаційна робота

магістра

на тему «Амортизаційна політика як інструмент забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

Виконав: студент 2 курсу, 2 курсу, групи 8.0734-уфеб
спеціальності 073 Менеджмент
освітньої програми Управління фінансово-економічною безпекою
О.В. Різник

Керівник к.е.н., доцент Батракова Т.І.
Рецензент к.е.н., доцент О. В. Лепьохін

Запоріжжя
2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 073 Менеджмент
Освітня програма Управління фінансово-економічною безпекою

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____А.В. Череп

«____»_____2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ
Різник Олександру Вікторовичу

1. Тема роботи: «Амортизаційна політика як інструмент забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «ОБОЛОНЬ»
керівник роботи: Батракова Тетяна Іванівна, к.е.н., доцент
затверджені наказом ЗНУ від 25 березня 2025 р. № 440-с.

2. Строк подання студентом роботи: 3 листопада 2025 р.

3. Вихідні дані до роботи: дані фінансової звітності ПрАТ «ОБОЛОНЬ», Державної служби статистики України, а також монографічні дослідження та наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): розкрити сутність поняття «управління амортизаційною політикою»; дослідити особливості впливу амортизаційної політики на фінансово- економічну діяльність та фінансову безпеку підприємства; сформувати та обґрунтувати практичні рекомендації щодо напрямків вдосконалення напрями удосконалення амортизаційної політики як чинника зміцнення фінансової стійкості та безпеки підприємства, виконавши планування фінансово-економічних показників з урахуванням покращення амортизаційної політики ПрАТ «Оболонь».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов’язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 14 рис., 16 табл.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Батракова Т.І. доцент	16.05.2025 р.	16.05.2025 р.
2	Батракова Т.І доцент	17.06.2025 р.	17.06.2025 р.
3	Батракова Т.І., доцент	01.08.2025 р.	01.08.2025 р.

7. Дата видачі завдання: 02 квітня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	02.07.2025 р. – 07.05.2025 р.	виконано
2.	Виконання вступу	08.05.2025 р. – 15.05.2025 р.	виконано
3.	Виконання розділу 1	16.05. 2025 р. – 16.06. 2025 р.	виконано
4.	Виконання розділу 2	17.06. 2025 р. – 31.07. 2025 р.	виконано
5.	Виконання розділу 3	01.08.2025 р. – 15.09.2025 р.	виконано
6.	Формулювання висновків	16.09.2025 р. – 30.09.2025 р.	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	01.10.2025 р. – 02.11.2025 р.	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	03.2025 р.	виконано

Студент _____ О.В.Різник
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ Т.І.Батракова
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ О. В. Лепьохін
(підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 99 с., 14 рис., 16 табл., 70 джерел, 3 додатки

Об’єктом дослідження є фінансова безпека підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Предметом дослідження є економічні відносини, пов’язані з формуванням та реалізацією амортизаційної політики як інструменту зміцнення фінансової безпеки підприємства

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та практичне визначення ролі амортизаційної політики у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства, а також розробка рекомендацій щодо її оптимізації в сучасних умовах господарювання.

Завдання: розкрити сутність завдання «Управління амортизаційною політикою», дослідити характеристику методів нарахування амортизації, дослідити особливості впливу амортизаційної політики на фінансову безпеку підприємства, та її функціональні зв’язки з іншими складовими фінансової політики підприємства; сформувати та обґрунтувати практичні рекомендації щодо напрямків вдосконалення амортизаційної політики як складової економічної політики підприємства.

Методи досліджень: діалектичний метод пізнання, системний, комплексний та структурно-функціональний підхід, кількісний аналіз, методи дедукції та індукції, аналізу та синтезу, логічний метод.

Наукова і практична новизна дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичній реалізації запропонованої амортизаційної політики на основі вивчення іноземного досвіду.

АМОРТИЗАЦІЯ, АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА, МЕТОДИ НАРАХУВАННЯ, РИЗИК, ОПТИМІЗАЦІЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ, ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА

SUMMARY

Qualification work: 99 p., 14 fig., 16 tab., 70 sources, 3 appendices

The object of the study is the financial security of the enterprise in an unstable external environment.

The subject of the study is the economic relations associated with the formation and implementation of depreciation policy as a tool for strengthening the financial security of the enterprise.

The purpose of the study is to theoretically substantiate and practically determine the role of depreciation policy in the system of ensuring the financial security of an enterprise, as well as to develop recommendations for its optimization in modern business conditions.

Tasks: to reveal the essence of the task "Management of depreciation policy", to investigate the characteristics of depreciation calculation methods, to investigate the peculiarities of the impact of depreciation policy on the financial security of the enterprise, and its functional connections with other components of the enterprise's financial policy; to formulate and substantiate practical recommendations on areas for improving depreciation policy as a component of the enterprise's economic policy.

Research methods: dialectical method of cognition, systemic, complex and structural-functional approach, quantitative analysis, methods of deduction and induction, analysis and synthesis, logical method.

The scientific and practical novelty of the study lies in the theoretical substantiation and practical implementation of the proposed depreciation policy based on the study of foreign experience.

Depreciation policy is a fundamental mechanism for managing fixed assets, which are the material and technical base of any enterprise. Effective management of

the process of transferring the value of worn-out assets to the cost of products (works, services) not only ensures the objectivity of cost accounting, but also creates the prerequisites for their timely reproduction.

An effective depreciation policy that ensures the accumulation of sufficient funds for production modernization is a key factor in ensuring the long-term financial stability and financial security of the enterprise and its competitiveness.

DEPRECIATION, DEPRECIATION POLICY, CALCULATION METHODS, RISK, OPTIMIZATION, EFFICIENCY, FINANCIAL SUSTAINABILITY, FINANCIAL SECURITY

ЗМІСТ

1ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТКИ ПІДПРИЄМСТВА 12
1.1 Амортизація як економічна категорія, її сутність та нормативне забезпечення 12
1.2 Характеристика методів нарахування амортизації основних фондів 19
1.3 Особливості впливу амортизаційної політики на фінансово- економічну діяльність підприємства 27
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПрАТ «ОБОЛОНЬ» 37
2.1 Загальна характеристика підприємства 37
2.2 Аналіз фінансового стану ПрАТ «Оболонь» 43
2.3 Аналіз складу і структури основних засобів та оцінка амортизаційної політики суб'єкта господарювання 57
3 ПЕРСПЕКТИВИ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА 66
3.1 Шляхи оптимізації амортизаційної політики підприємства 66
3.2 Застосування зарубіжного досвіду щодо вдосконалення амортизації на підприємстві 71
3.3 Планування фінансово-економічних показників з урахуванням покращення амортизаційної політики ПрАТ «Оболонь» 79
ВИСНОВКИ 86
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ДЖЕРЕЛ 92
ДОДАТКИ 100
Декларація академічної доброчесності здобувача 113

ВСТУП

Амортизаційна політика виступає фундаментальним механізмом управління основними засобами, які є матеріально-технічною базою будь-якого підприємства. Ефективне управління процесом перенесення вартості зношених активів на собівартість продукції (робіт, послуг) не лише забезпечує об'єктивність обліку витрат, але й створює передумови для їхнього своєчасного відтворення. В умовах обмеженості фінансових ресурсів, характерної для багатьох українських підприємств, особливо в період економічної нестабільності та військової агресії, раціональне формування амортизаційного фонду стає ключовим джерелом інвестицій у підтримання та оновлення виробничого потенціалу.

Амортизаційні відрахування мають прямий вплив на формування фінансових результатів підприємства та його податкові зобов'язання. Обґрунтований вибір методів амортизації, визначення оптимальних строків корисного використання активів та застосування прискорюючих коефіцієнтів можуть суттєво впливати на величину собівартості продукції, розмір оподатковуваного прибутку та, відповідно, на обсяг грошових коштів, що залишаються в розпорядженні підприємства. В умовах жорсткої конкуренції та необхідності оптимізації фінансових потоків, ефективна амортизаційна політика є важливим інструментом мінімізації витрат та максимізації прибутковості, а отже збереженню фінансової та економічної безпеки підприємства.

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується активними процесами євроінтеграції та цифрової трансформації. Гармонізація національного законодавства з нормами ЄС, включаючи стандарти бухгалтерського обліку та оподаткування, вимагає від українських підприємств

глибокого розуміння та адаптації до європейських підходів в управлінні основними засобами та їхньою амортизацією. Водночас, стрімкий розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для автоматизації обліку основних засобів, оптимізації процесів нарахування амортизації та підвищення аналітичності інформації про стан та використання активів.

Постійні зміни ринкових умов та потреба в інноваційному розвитку зумовлюють необхідність регулярного оновлення матеріально-технічної бази підприємств. Застаріле обладнання призводить до зниження продуктивності, зростання витрат та втрати конкурентоздатності. Ефективна амортизаційна політика, що забезпечує акумулювання достатніх коштів для модернізації виробництва, є ключовим фактором забезпечення довгострокової фінансової стабільності та фінансової безпеки підприємства та його конкурентоспроможності.

Таким чином, актуальність дослідження ефективності амортизаційної політики українських підприємств зумовлена її значним впливом на управління витратами, формування прибутку, оптимізацію податкових платежів, забезпечення фінансової стабільності, сприяння інноваційному розвитку та адаптацію до вимог євроінтеграції та цифрової економіки. Глибокий аналіз існуючих проблем та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення амортизаційної політики є важливим кроком на шляху підвищення конкурентоздатності та сталого розвитку українських підприємств в умовах глобальних викликів. Правильно сформована та гнучко реалізована амортизаційна політика дозволяє не лише компенсувати зношення основних засобів, а й формувати внутрішні інвестиційні ресурси, що особливо важливо за умов обмеженого доступу до зовнішнього фінансування. Це зумовлює потребу в ґрунтовному дослідженні ролі амортизаційної політики як інструменту забезпечення фінансової безпеки підприємства

Амортизаційна політика є важливим інструментом управління фінансами на підприємствах. Вона не тільки впливає на розподіл та відтворення вартості основних засобів, але й на формування фінансових ресурсів підприємства.

Актуальність дослідження ефективності амортизаційної політики є очевидною. Вона допомагає зрозуміти, як оптимізувати витрати та максимізувати прибутки, забезпечуючи фінансову стабільність, безпеку та конкурентоспроможність.

Об’єктом дослідження є фінансова безпека підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Предметом дослідження є економічні відносини, пов’язані з формуванням та реалізацією амортизаційної політики як інструменту зміцнення фінансової безпеки підприємства

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та практичне визначення ролі амортизаційної політики у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства, а також розробка рекомендацій щодо її оптимізації в сучасних умовах господарювання.

На основі мети наведено ряд наступних завдань:

– розглянути амортизацію як економічну категорію, її сутність та нормативне забезпечення;

– дослідити характеристику методів нарахування амортизації основних фондів;

– дослідити особливості впливу амортизаційної політики на фінансово-економічну діяльність підприємства та її функціональні зв’язки з іншими складовими фінансової політики підприємства;

– описати загальну характеристику підприємства;

– виконати аналіз фінансового стану ПрАТ «Оболонь»;

– виконати аналіз складу і структури основних засобів та оцінка амортизаційної політики суб’єкта господарювання;

– проаналізувати сучасні підходи до формування амортизаційної політики та розглянути шляхи оптимізації амортизаційної політики підприємства;

– проаналізувати сучасні підходи до формування амортизаційної політики в Україні та за кордоном;

– запропонувати напрями удосконалення амортизаційної політики як чинника зміцнення фінансової стійкості та безпеки підприємства, виконавши

планування фінансово-економічних показників з урахуванням покращення амортизаційної політики ПрАТ «Оболонь».

Наукова і практична новизна дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичній реалізації запропонованої амортизаційної політики на основі вивчення іноземного досвіду.

Для розкриття досліджуваної теми використано навчальні посібники провідних фахівців у галузі економіки, законодавчі акти, нормативно-правові документи, статистичні дані, звіти ПрАТ «Оболонь», сучасні публікації, роботи відомих економістів та практиків, дослідження аналітиків, які зверталися до питання впливу амортизаційної політики підприємства на його фінансову безпеку.

Методологічну базу складають методи системного, структурного, факторного та порівняльного аналізів. В роботі використані графічні, табличні та розрахункові інструменти дослідження.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані для: оптимізації амортизаційної політики підприємства з метою забезпечення стабільного фінансового стану; розробки стратегій модернізації основних засобів; підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами через оптимізацію амортизаційних відрахувань; вдосконалення системи обліку та контролю за використанням основних засобів, що дозволить зменшити втрати та підвищити прибутковість підприємства.

Дипломна робота складається із вступу, основної частини та висновків. У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, визначаються мета, предмет, об’єкт, завдання та методологічна база дослідження. Основна частина присвячена вивченню поставленої проблеми. У висновках сформульовано основні результати дипломного дослідження.

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано 2 друковані праці: стаття «Управлінські практики в харчовій та переробній промисловості України: виклики та перспективи», та тези «Вплив амортизаційної політики на забезпечення фінансової безпеки підприємства»

1ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Амортизація як економічна категорія, її сутність та нормативне забезпечення

Амортизація як ключова економічна категорія вже давно перебуває в центрі обговорення серед економістів по всьому світі. Впродовж десятиліть тривають жваві дискусії, що стосуються її сутності, відображення у фінансовій звітності, вибору оптимальних методів розрахунку тощо. Саме це підтверджує актуальність теми як для світової, так і для вітчизняної економічної науки. У цьому напрямі значний внесок зробили такі українські економісти, як Борисенко З. М., Фукс А. Е.,, Бакай В. Й., Покропивний С. Ф. та інші.

Амортизація є надзвичайно багатогранним і складним явищем у сфері економіки. Вона об’єднує в собі характеристики витрат виробництва, джерела фінансування, механізму перенесення вартості та інструменту управління процесами відтворення.

Окрім того, амортизація виступає засобом відшкодування зношених засобів праці та формування нагромаджень для придбання нових. Утім, вона є об’єктом суперечок, адже економісти не дійшли єдиної думки щодо її сутності, ролі у формуванні нагромаджень, визначення норм амортизації, розрахункових баз і строків використання основних засобів [1].

Амортизація є однією з ключових економічних категорій, яка відіграє важливу роль у функціонуванні підприємств усіх типів власності та економіки країни в цілому. Вона відображає процес поступового перенесення вартості основних засобів і нематеріальних активів на створювану продукцію чи послуги упродовж їхнього використання. Це явище має як фінансовий, так і виробничий аспект, оскільки забезпечує відновлення капіталу та підтримку продуктивності підприємств.

Сутність амортизації полягає у компенсації зносу основних засобів, які використовуються в господарській діяльності. Знос може бути фізичним, що пов’язано з природним зменшенням функціональних характеристик активів через їх експлуатацію, або моральним, викликаним впровадженням нових технологій чи змінами у ринкових умовах. Амортизація дозволяє підприємствам поступово акумулювати кошти, необхідні для заміни або оновлення цих активів, тим самим забезпечуючи стабільність і розвиток виробничого процесу.

У широкому сенсі амортизація є фінансовим механізмом, який сприяє раціональному використанню ресурсів. Вона відіграє важливу роль у формуванні фінансових результатів підприємства, адже сума амортизаційних відрахувань впливає на собівартість продукції, рівень прибутку та податкові зобов’язання. Оскільки амортизація є витратами, які враховуються при визначенні оподатковуваного доходу, вона також стає інструментом оптимізації фінансових потоків і стратегічного планування [2].

Серед наукових дискусій можна виділити три основні позиції стосовно економічної природи амортизації. Згідно з першою, амортизація є грошовим вираженням зносу основних засобів.

Прихильники другої точки зору вважають її процесом перенесення вартості зношених засобів праці на собівартість продукції.

Третя група дослідників трактує амортизацію як бухгалтерський метод або прийом обліку.

Ці відмінності у підходах характерні не лише для початкового періоду розвитку теорії амортизації, а й для сучасного етапу.

Однак, попри відсутність універсального визначення, у вітчизняній літературі найчастіше амортизацію трактують як поступове зменшення вартості основних засобів через їх фізичний або моральний знос із подальшим перенесенням цієї вартості на виготовлену продукцію. Таке визначення пов’язане з необхідністю формування ресурсів для відтворення основних фондів.

Таблиця 1.1–

Погляди вчених на визначення терміну «амортизація» в науковій літературі[3,4,5,6,7]

Автор	Ознака	Визначення
Гончарук Я.А., Яремко І.Й.	процес втрати вартості	Амортизація − це процес поступової втрати вартості ОЗ, які вживаються упродовж певного періоду.
Багриновский К.А,Конник Т.И, Левинсон, М.Р.		Амортизація − це втрата вартості основних фондів у результаті фізичного та морального зношування
Малишев І.В., Хорунжий Л.А.	процес перенесення вартості на новий продукт	Амортизація − це частина вартості основних засобів, яка повинна бути перенесена на витрати виробництва. На наш погляд, це визначення неточно розкриває сутність амортизації. Не зовсім зрозумілим є те, як саме відбувається процес перенесення вартості.
Бунич П, Кваша Я.		Амортизація − це перенесена в результаті конкретної праці вартість основних фондів на новий продукт.
Борисенко З. М.	як механізму компенсації витрат	Амортизація повинна виконувати двоєдину функцію –відобразити реальні витрати засобів праці на виробництво продукції та відшкодувати авансовані вкладення в основні фонди. Призначення амортизації – тільки облік витрат
Покропивний С. Ф.	як техніко-економічне старінні основних засобів	Амортизація – це процес знецінення діючих засобів праці до настання повного фізичного спрацювання під впливом науково-технічного прогресу. Воно характеризується поступовою втратою засобами праці своєї споживної вартості внаслідок удосконалення існуючих та створення нових засобів виробництва, запровадження принципово нової технології, старіння продукції, що виробляється за допомогою цих засобів виробництва
Ожегов С.І. Шведова Н.Ю.		Амортизація − це поступове зниження цінності майна у результаті його зношування
Фукс А. Е.	як забезпечення повернення вартості використаних засобів праці	Призначення амортизації значно ширше, ніж облік витрат, він наголошує, що амортизаційні відрахування повинні виконувати ще й функції відшкодування, відтворювання і стимулювання

Наприклад, Борисенко З. М. та Фукс А. Е. визначають амортизацію як процес перенесення вартості основних засобів праці на готову продукцію. Загальна риса цього підходу – розуміння амортизації як механізму компенсації витрат, здійснених у межах інвестицій в основний капітал. Схожу позицію займає Бакай В. Й., який описує амортизацію як складний економічний механізм, що кількісно відображає втрату вартості основних засобів і забезпечує накопичення коштів для їх заміщення.

Натомість Покропивний С. Ф. акцентує увагу на техніко-економічному старінні основних засобів, пояснюючи, що амортизація – це процес знецінення активів через науково-технічний прогрес. Вона відображає втрату споживної вартості засобів праці внаслідок створення більш ефективних технологій і модернізації виробництва [8].

Розбіжності у розумінні амортизації стосуються також її функцій. Зокрема, Борисенко З. М. вважає, що амортизація має дві основні функції: відображати реальні витрати засобів праці та забезпечувати відшкодування вкладень в основні фонди. Інші функції, як-от стимулювання чи забезпечення розширеного відтворення, на думку дослідниці, не є властивими амортизації.

Фукс А. Е., навпаки, розглядає ширше коло функцій амортизації, включаючи відтворювальну, відшкодувальну, стимулюючу та інвестиційну. Наприклад, відшкодувальна функція забезпечує повернення вартості використаних засобів праці, тоді як відтворювальна функція спрямована на модернізацію засобів праці відповідно до потреб підприємства [9].

Усі ці функції підкреслюють роль амортизації як джерела фінансування капітальних вкладень, зокрема для забезпечення оновлення основних фондів. У процесі виробництва частина виручки, еквівалентна амортизаційним відрахуванням, може використовуватися для фінансування придбання нових засобів праці або зберігатися в амортизаційному фонді.

Стимулююча функція амортизації, за Фуксом А. Е., пов’язана з прискоренням оновлення виробничих потужностей. Вона сприяє впровадженню новітніх технологій і підвищенню зацікавленості підприємств у модернізації

активної частини капіталу. Інноваційна функція амортизації полягає в забезпеченні оновлення засобів праці на сучасному технічному рівні, що відповідає вимогам науково-технічного прогресу [4].

Раціональна амортизаційна політика має значний вплив на розвиток підприємств і економіки загалом. У сучасній Україні значення амортизації зростає, оскільки вона є одним із основних джерел фінансування капітальних вкладень, поряд із прибутком.

Нормативне забезпечення амортизації в Україні визначається національним законодавством та бухгалтерськими стандартами. Основним документом, який регулює процес амортизації, є Податковий кодекс України, а також Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО). Податковий кодекс встановлює правила для обчислення амортизації з метою оподаткування, зокрема класифікацію активів за групами, методи амортизації та строки корисного використання. Водночас П(С)БО регламентує порядок відображення амортизації у фінансовій звітності, що забезпечує прозорість і достовірність інформації для зацікавлених сторін. Нормативним документом, що дає визначення амортизації є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 121 «Основні засоби» (далі – П(С)БО121)[11]. Нормативним документом, що регламентує облік основних засобів та їх відображення у фінансовій звітності, є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [13] (далі – П(С)БО 7), затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92, відповідно до якого основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік). Під час визначення строку корисного використання ОЗ доцільно керуватися типовими строками корисного використання ОЗ, наведеними в додатку 1 до Методичних рекомендацій щодо облікової політики суб’єкта державного сектору, затверджені наказом Мінфіну від 23.01.2015 № 11.

Основні документи, що використовуються для визначення та обчислення амортизації[13]:

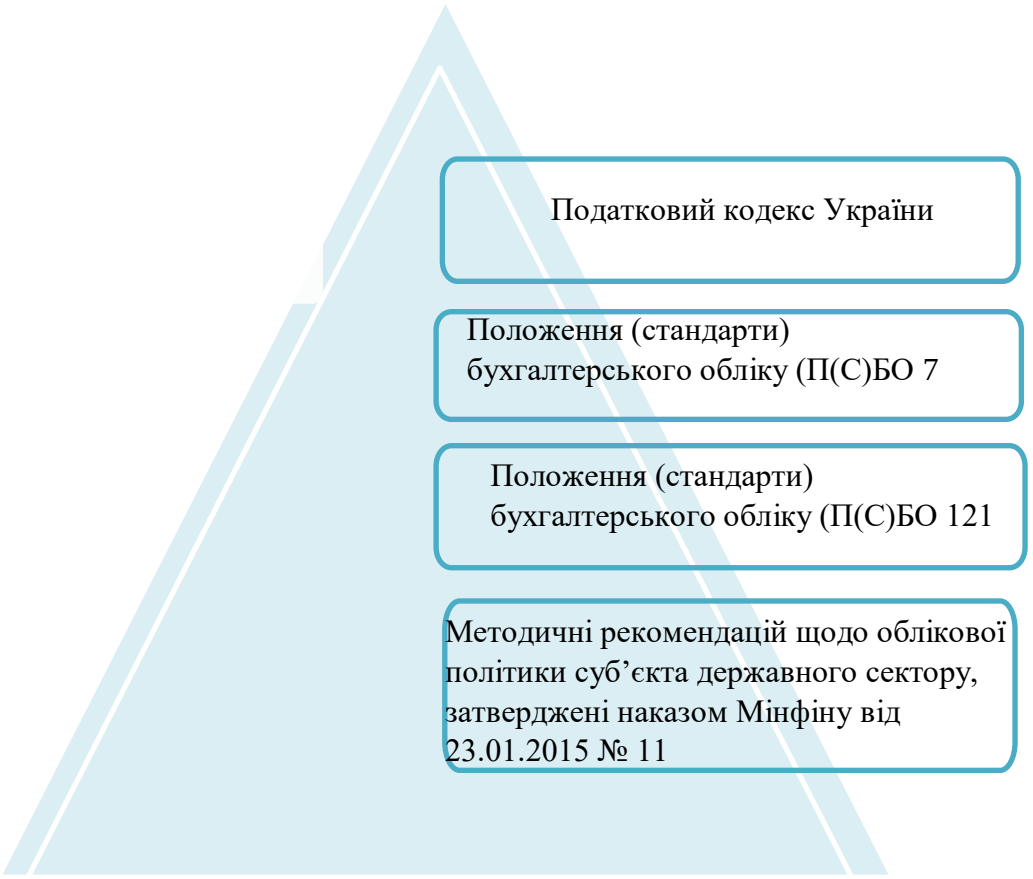

Рисунок 1.1– Нормативне забезпечення амортизації[11,12,1314]

У системі нормативного забезпечення амортизації важливе значення мають методи її нарахування. Найпоширенішими є лінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод суми років та виробничий метод. Лінійний метод передбачає рівномірний розподіл вартості активу протягом усього періоду його використання, що забезпечує стабільність фінансових показників. Інші методи, зокрема прискорені, дають змогу швидше амортизувати активи на початку їхнього терміну експлуатації, що може бути корисним для підприємств, які працюють у динамічних галузях.

Крім національного регулювання, амортизаційна політика підприємств також враховує міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Це особливо

актуально для великих компаній, які працюють на міжнародних ринках і повинні забезпечувати сумісність своїх фінансових даних із глобальними вимогами.

Амортизація, як економічна категорія, виконує низку важливих функцій. По-перше, вона є інструментом відшкодування вартості основних засобів, що дозволяє підприємствам підтримувати необхідний рівень технічного оснащення. По-друге, амортизація сприяє оптимізації фінансових потоків, забезпечуючи баланс між витратами та доходами. По-третє, вона слугує засобом регулювання податкового навантаження, адже сума амортизаційних відрахувань безпосередньо впливає на розмір податкових платежів.

Водночас амортизація є важливим елементом інвестиційної діяльності підприємств. За рахунок амортизаційного фонду підприємства мають змогу фінансувати оновлення основних засобів, впроваджувати нові технології та підвищувати свою конкурентоспроможність. У контексті економічного розвитку країни амортизація виступає механізмом, який сприяє інноваціям і модернізації виробничих потужностей.

Однак варто зазначити, що ефективність амортизаційної політики залежить від правильного вибору методів амортизації, обґрунтованого визначення строків корисного використання активів та чіткого дотримання нормативних вимог. Неправильна організація процесу амортизації може призвести до спотворення фінансових результатів, проблем із податковими органами або недостатнього фінансування оновлення основних засобів [13].

Отже, амортизація є складною, але водночас необхідною економічною категорією, яка забезпечує фінансову стійкість і виробничу ефективність підприємств. Вона має як теоретичне, так і практичне значення, впливаючи на всі аспекти діяльності підприємства – від формування собівартості продукції до стратегічного планування. Нормативне забезпечення амортизації створює базу для її ефективного використання, сприяючи не лише стабільності окремих підприємств, а й економічному зростанню в цілому.

Таким чином, у період трансформації економіки та впровадження ринкових відносин роль амортизації як фінансового ресурсу посилюється. Це

вимагає перегляду підходів до формування амортизаційних норм, застосування методів прискореної амортизації та вдосконалення нормативної бази. Особливо важливим є підвищення стимулюючої функції амортизації для прискорення впровадження технологічних нововведень і модернізації застарілої матеріально-технічної бази.

В умовах нової змішаної економіки України гнучка амортизаційна політика сприяє зростанню інноваційного потенціалу промисловості, конкурентоспроможності виробництва та сталому економічному розвитку країни.

1.2 Характеристика методів нарахування амортизації основних фондів

У сучасних умовах для свого успішного розвитку кожна держава має забезпечити розвиток економіки. До різноманітних засобів стимулювання економічного розвитку відноситься достовірне та своєчасне подання сум амортизації. Відповідно до принципів бухгалтерського обліку, вартість виробничих активів повинна бути розподілена рівномірно протягом очікуваного періоду експлуатації шляхом розподілу (амортизації) їх на облікові періоди, в яких ці активи мають виробничу вигоду. При обліку основних засобів використовуються різні методи нарахування амортизації, що призводить до необхідності врахування їх сутності, переваг і недоліків.

У зв’язку з прийняттям Податкового кодексу [14] зникла необхідність нарахування амортизації підприємствами згідно з правилами (стандартом) бухгалтерського обліку та податковим методом відповідно до вимог Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» зникає. Проте проблема вибору методу нарахування амортизації залишається актуальною для підприємств, оскільки для вирішення цієї проблеми не створено нормативних документів чи методичних рекомендацій. Вже немає звичного традиційно податкового методу, тепер нарахування амортизації повністю відповідають бухгалтерським методам що перелічені в пункті 26 П(С)БО 7. Пункт. 145.1.5

Податкового кодексу України визначає такі методи нарахування амортизації основних засобів [11](табл.1.2).

Таблиця 1.2–

Методи нарахування амортизації основних засобів [15]

Метод нарахування	Формули розрахунку річної суми
Прямолінійний	Ділення вартості, що амортизується, на строк корисного використання
Зменшення залишкової вартості	Добуток залишкової вартості на початок звітного року (або первісна вартість на дату початку нарахування амортизації) на річну норму амортизації. Річна норма амортизації (%) = 1- n√(ліквідаційна вартість / первісна вартість), де n – кількість років експлуатації.
Прискорене зменшення залишкової вартості (застосовується лише при нарахуванні амортизації до об'єктів ОЗ, що входять до груп 4 (машини та обладнання) та 5 (транспортні засоби))	Добуток залишкової вартості на початок звітного року (або первісна вартість на дату початку нарахування амортизації) на річну норму амортизації. Річна норма амортизації обчислюється відповідно до строку корисного використання і подвоюється
Кумулятивний	Добуток вартості, що амортизується, на кумулятивний коефіцієнт. Кумулятивний коефіцієнт = відношення кількості років, що залишаються до кінця строку використання, до суми чисел років його корисного використання
Виробничий	Місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) на виробничу ставку. Виробнича ставка = відношення вартості, що амортизується, до загального обсягу продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.

Прямолінійний це метод, за яким річна сума амортизації визначається шляхом ділення амортизованої вартості на строк корисного використання основного засобу.

Зменшення залишкової вартості це метод, згідно з яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об’єкта на початок звітного року або нової вартості на момент початку нарахування амортизації на річну норму амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) розраховується як різниця між одиницею і результатом кореня з числа років корисного використання об'єкта з результату ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість.

Прискорене зменшення залишкової вартості це метод, згідно з яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об’єкта на початок звітного року або нової вартості на момент початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка становить виходячи зі строку корисного використання об'єкта і подвоюється.

Кумулятивний це метод, за яким річна сума амортизації визначається як добуток амортизованої вартості та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується шляхом ділення кількості років, що залишилися до кінця строку корисного використання основного засобу, на суму років його корисного використання.

Виробничий це метод , за яким місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу виробництва продукції (робіт, послуг) на норму амортизації продукції. Норма амортизації продукції розраховується діленням амортизованої вартості на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), яку підприємство передбачає виробити (надати) за рахунок основних засобів [6]. Немає єдиної думки щодо того, який метод є найбільш корисним або прийнятним.

Вітчизняні компанії в більшості випадків використовують лінійний метод. До переваг цього методу можна віднести його простоту і зрозумілість. Проте недоліки цього методу (без урахування різної інтенсивності використання основних фондів тощо) свідчать про те, що метод прискореного зменшення залишкової вартості також має сенс.

За умови уніфікованого виробництва спосіб виробництва найбільш схожий на нього. Виробничий метод нарахування амортизації передбачає обчислення місячної суми амортизації шляхом множення фактичного місячного обсягу виробництва продукції (робіт, послуг) на виробничу норму амортизації [4]. Це єдиний метод, при якому місячна сума амортизації визначається безпосередньо, а не шляхом поділу річної суми амортизації на дванадцять частин, як це відбувається при прямолінійному методі, методі зменшення залишку та кумулятивному методі.

Задля визначення цієї ставки не потрібна інформація про термін корисного використання об'єкта. Однак нам потрібна інформація про очікуваний обсяг виробництва, який може бути виражений як у натуральних одиницях (шт., метри, тони тощо), так і в грошах. Відповідно норма амортизації може встановлюватись для різних одиниць виміру – штуки, тони, гривні тощо [4].

Перевага цього методу полягає в тому, що він забезпечує найбільш рівномірний (справедливий) розподіл амортизаційних витрат по виробленій продукції. Однак використання цього методу обмежене. Вона служить насамперед для амортизації найважливіших технологічних фондів, за якими можна визначити результативність виробництва. Основним недоліком цього методу є те, що в деяких випадках важко визначити загальну продуктивність об'єкта. Особливістю цих методів є те, що за їх допомогою вдалося врахувати не тільки вплив показників фізичного зносу основних фондів, а й моральний знос. Основні відмінності в нарахуванні амортизації можна визначити різними методами. Метод зменшення залишкової вартості передбачає, що сума амортизаційних відрахувань за поточний рік розраховується шляхом застосування норми амортизації до залишкової вартості активу на початок року. Це призводить до наступних ключових відмінностей від прямолінійного методу: суми амортизації спочатку більш важливі, а потім зменшуються; Актив ніколи не може бути амортизований до нуля. Для розрахунку норми амортизації на основі залишкової вартості використовується наступна формула:

$$n_a = \sqrt[n]{\frac{ЛВ}{ПВ}} \quad (1.1)$$

де:

na – річна амортизаційна ставка;

ЛВ – ліквідаційна вартість активу;

ПВ – початкова (первісна) вартість об’єкта;

n – кількість років його очікуваного корисного використання [5].

Метод прискореного зменшення залишкової вартості (метод подвійного зниження або дигресивна амортизація) реалізується через наступну послідовність кроків:

Спершу визначається річна ставка амортизації, як це передбачено в лінійному методі.

Ця ставка амортизації подвоюється для підвищення інтенсивності нарахування.

Отримана подвійна ставка застосовується для розрахунку залишкової вартості об’єкта основних засобів.

Дигресивний метод зазвичай використовується для активів, які потребують швидкого оновлення, наприклад, для обладнання. Цей підхід є ефективним для активної частини основного капіталу портів, де необхідно забезпечити прискорену амортизацію та своєчасну заміну устаткування. Враховуючи це, метод доцільно застосовувати до більшості машин і технічного обладнання з терміном експлуатації понад три роки.

Кумулятивний метод (відомий також як метод суми цифр років або SOFTY) широко використовується в країнах англосаксонської зони. Процедура його розрахунку включає такі етапи [5]:

Розраховується сума порядкових номерів усіх років експлуатації активу. Наприклад, для активу з терміном служби 5 років це буде: 1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15.

Кожному року присвоюється номер у зворотному порядку (у наведеному прикладі: 5, 4, 3, 2, 1).

Річна амортизаційна ставка визначається як частка від ділення номера конкретного року на загальну суму номерів років.

На думку дослідників, вибір методу амортизації має базуватися на відповідності цілям амортизаційної політики та загальній стратегії розвитку підприємства. Не можливо обрати один – єдино вірний метод, бо у кожного підприємства своя. Тільки йому притаманна специфіка основних засобів, не має однакових для всіх умов експлуатації, тому і рівень носу не може бути однаковим.

У ході аналізу було встановлено, що кожен із методів нарахування амортизації має як свої переваги, так і недоліки. Основна різниця полягає у розмірах амортизаційних відрахувань та способі їх розподілу протягом терміну використання активу. Відповідно до специфіки основних засобів, умов їх експлуатації та ступеня морального зношування, підприємства можуть самостійно обирати найефективніший метод.

На цей момент відсутні офіційні рекомендації щодо вибору конкретного методу амортизації. Для вирішення цієї проблеми необхідно на законодавчому рівні розробити положення, яке б містило чіткі критерії для вибору методу амортизації. У ньому слід вказати можливі варіанти методів для окремих категорій основних засобів, що дозволить формувати повну та достовірну інформацію про стан цих активів.

Окремої уваги потребує прямолінійний метод через його широку популярність у господарській практиці. Цей метод, завдяки своїй простоті, активно використовується для забезпечення систематичного відшкодування вартості основних засобів.

Ми розглянули в своїй роботі методи нарахування амортизації для підприємств реального сектору економіки, бюджетні організації використовують з де більшого прямолінійний метод та метод 50/50 для нарахування амортизації на основні засоби та інших необоротних матеріальних активів. Методи амортизації їх сутність та до яких об’єктів вони застосовуються зображено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3–

Методи амортизації їх сутність та до яких об’єктів вони застосовуються зображено в таблиці [16]

Метод	До яких об’єктів застосовують	Суть методу
Прямолінійний метод	ОЗ, зокрема: • будинки, споруди та передавальні пристрої (субрахунок 1013); • машини та обладнання (субрахунок 1014); • транспортні засоби (субрахунок 1015); • інструменти, прилади, інвентар (субрахунок 1016); • робочі і продуктивні тварини (субрахунок 1017), крім піддослідних; • багаторічні насадження та плодоносні рослини (субрахунок 1017), крім тих, що не досягли експлуатаційного віку; • інші основні засоби (субрахунок 1018); • необоротні матеріальні активи спеціального призначення (субрахунок 1116)	Річну суму амортизації визначають діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об’єкта ОЗ: $A_p = \frac{ПВ - ЛВ}{С}$ де A_p – річна сума амортизації, грн; *ПВ* – первісна (переоцінена) вартість об’єкта, грн; *ЛВ* – ліквідаційна вартість об’єкта, грн; *С* – строк корисного використання об’єкта, роки
Метод «50 / 50»	ІНМА, зокрема: • бібліотечні фонди (субрахунок 1112), крім рідкісних та особливо цінних документів і їх колекції; • малоцінні необоротні матеріальні активи (субрахунок 1113); • білизна, постільні речі, одяг та взуття (субрахунок 1114); • інвентарна тара (субрахунок 1115); • інші необоротні матеріальні активи (субрахунок 1118)	Амортизацію нараховують у першому місяці передачі об’єкта в експлуатацію у розмірі 50 % його первісної вартості. Решта 50 % – у місяці його вилучення з активів (списання з балансу

Отже, розглянувши різні методи слід відзначити, що кожен з них має свої переваги і недоліки. Так прямолінійний метод є найбільш поширеним та на наш погляд найпростішим у застосування. Саме цей метод дає можливість рівномірно розподілити суми амортизації між обліковими періодам. Але він також має і недолік − він не враховує моральний знос, відмінність виробничої потужності основних засобів у різні роки їх експлуатації та необхідність збільшення витрат на ремонт в останні роки служби. Саме тому, на нашу думку його доцільно використовувати по відношенню до тих об’єктів основних засобів, які виконують відносно постійний обсяг роботи впродовж всього строку служби, а також в умовах, де не існує ймовірності їх швидкого морального старіння.

Говорячи про методи прискореної амортизації таких як метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний метод, в такому випадку доцільно застосовувати по відношенню до тих об'єктів, які зазнають швидкого морального старіння, в зв'язку з чим значно зростають витрати на ремонт, технічне обслуговування, експлуатацію на транспортні засоби, комп'ютерну техніку тощо.

Також слід сказати про те, що ще одним чинником, що впливає на вибір методів прискореної амортизації, є випуск продукції, попит на яку дуже швидко змінюється і тут треба враховувати те що може статися падіння попиту раніше, ніж зноситься устаткування для виробництва даної продукції.

Говорячи про виробничий метод нарахування амортизації, слід розуміти його сутність, яка полягає в тому, що амортизація об’єкта основних засобів залежить від інтенсивності його використання. Саме тому цей метод використовують для амортизації вантажних автомобілів та необоротних матеріальних активів, які можуть самостійно виконувати заздалегідь визначений обсяг робіт. Недолік цього методу те, що в ряді випадків важко визначити виробіток окремих об’єктів основних засобів.

1.3 Особливості впливу амортизаційної політики на фінансово- економічну діяльність підприємства та фінансову безпеку

Амортизаційна політика є одним із фундаментальних інструментів державного регулювання економіки, що належить до ключових складових макроекономічної політики. Специфіка її формування та реалізації детермінується комплексом факторів, серед яких визначальне значення мають поточний стан розвитку національної економіки в цілому та стратегічні завдання, що артикулюються державою або визначаються на рівні окремих суб'єктів господарювання.

На макроекономічному рівні амортизаційна політика впливає на темпи оновлення основного капіталу, інвестиційну активність, конкурентоздатність національних виробників та формування податкових надходжень до бюджету. Обрані державою підходи до нарахування амортизації, визначення її норм та застосування прискорюючих коефіцієнтів можуть стимулювати або стримувати технологічну модернізацію, впливати на собівартість продукції та, відповідно, на рівень інфляції.

На мікроекономічному рівні амортизаційна політика є важливим елементом фінансового менеджменту підприємства. Обґрунтований вибір методів амортизації та визначення термінів корисного використання активів безпосередньо впливають на величину витрат, фінансові результати, оподаткування прибутку та можливості для реінвестування. Ефективна амортизаційна політика сприяє своєчасному відтворенню основних засобів, підтриманню їхньої працездатності та запобіганню моральному й фізичному зносу, що є запорукою довгострокової стабільності та конкурентоздатності підприємства.

Таким чином, амортизаційна політика, перебуваючи на перетині макро- та мікроекономічних інтересів, вимагає збалансованого підходу до її формування

та реалізації з урахуванням як загальнодержавних пріоритетів, так і специфічних потреб окремих суб'єктів господарювання.

Доцільно визначити амортизаційну політику держави важливим економічним інструментом, що гарантує мінімально необхідні власні інвестиційні кошти відтворення основних фондів підприємств. Вона тісно пов’язана з податковою системою держави, порядком обліку необоротних активів, ціноутворенням. Тому амортизаційна політика підлягає особливій увазі з боку держави та кожного окремого підприємства [17]. О.О. Любар вважає, що амортизаційна політика підприємства – це цілеспрямована діяльність підприємства з вибору та застосування одного з можливих методів амортизації з метою максимізації обсягу власних фінансових ресурсів протягом амортизаційного періоду [18]. Вважаємо, що амортизаційну політику підприємства слід розглядати як напрям діяльності компанії, що здійснюється через визначений комплекс заходів на макро- та мікроекономічному рівнях, який спрямований на ефективне відтворення необоротних активів шляхом встановлення норм амортизаційних відрахувань та визначення терміну корисного використання[17]. Амортизаційна політика є ключовою компонентою стратегічного управління капіталом підприємства, особливо в умовах економічної кризи. В цьому контексті, коли ресурси можуть бути обмеженими, важливо раціонально використовувати капітал та планувати його відновлення з мінімальними втратами. Амортизаційна політика визначає темпи амортизаційних відрахувань, що грають вирішальну роль у поступовому відновленні капіталовкладень та забезпеченні здатності підприємства до дієвої функціонуючої діяльності. Ключовим аспектом амортизаційної політики є планування амортизаційних відрахувань на різних етапах життєвого циклу активів. Підприємство повинно розробити стратегію, яка враховує не лише фінансові обмеження, але й вплив ефективності активів на загальну продуктивність підприємства. В умовах кризи, коли можлива зміна умов виробництва та попиту, амортизаційна політика повинна бути гнучкою та адаптивною, дозволяючи підлаштовувати темпи амортизації під умови, які

змінюються. Правильно налаштована амортизаційна політика допомагає підприємствам зберігати робочі активи в оптимальному стані. Вона дозволяє вчасно здійснювати ремонти та заміни, що підтримує продуктивність та довгострокову ефективність активів. Важливим аспектом в умовах кризи є збереження ефективності вкладень у капітальні активи, що може сприяти підтримці конкурентоспроможності підприємства. Крім того, амортизаційна політика може мати значний вплив на фінансовий стан підприємства. Виважений підхід до амортизаційних відрахувань може допомогти покращити рентабельність та ліквідність підприємства, а також знизити податковий тягар. Однак, невірно вибрана амортизаційна політика може призвести до нездатності відновити активи вчасно або, навпаки, до непотрібних фінансових витрат [19]. Амортизація впливає на податкове планування підприємства, забезпечуючи можливість впливу на розмір оподатковуваного прибутку. Вибір амортизаційної стратегії може відігравати значущу роль у зменшенні податкового тягаря підприємства та оптимізації його податкових зобов'язань. Розгляд відмінностей у оподаткуванні в залежності від вибору амортизаційної стратегії та її вплив на податковий тягар підприємства є важливою темою для дослідження. Перш за все, важливо зазначити, що різні методи амортизації можуть викликати різні рівні амортизаційних відрахувань у різні періоди. Це може вплинути на податковий прибуток підприємства та його оподатковуваний дохід. Наприклад, зменшувальний балансовий метод може призводити до більш великих амортизаційних відрахувань у перших періодах використання активу, що знижує податковий прибуток підприємства та його податковий тягар.

Амортизаційна політика підприємства є важливим інструментом управління його фінансово-економічною діяльністю, який значно впливає на ефективність використання ресурсів, фінансові результати та стратегію розвитку. Вона визначає, як саме підприємство розподіляє витрати на зношення основних засобів та нематеріальних активів протягом їхнього життєвого циклу, і тому відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності та довгострокової перспективи його функціонування.

Однією з основних особливостей впливу амортизаційної політики є її вплив на формування собівартості продукції або послуг. Амортизаційні відрахування входять до складу витрат підприємства, тому вибір методу нарахування амортизації безпосередньо впливає на рівень собівартості. Наприклад, прискорена амортизація збільшує витрати в короткостроковій перспективі, що може зменшити прибуток підприємства, але водночас забезпечує швидше накопичення коштів для оновлення активів. Це особливо актуально для підприємств, які працюють у високотехнологічних галузях, де техніка і обладнання швидко морально старіють.

Пропонується досліджувати роль амортизаційних відрахувань у контексті виконання ними основних функцій та аналізувати їх вплив на відтворювальні процеси підприємства в рамках наступних етапів: аналіз динаміки розміру амортизації; порівняти суму амортизації; проаналізувати частку амортизаційних відрахувань у загальних витратах підприємства; порівняти суму нарахованої амортизації та суму отриманих основних засобів; визначити тип відтворювальних процесів на підприємстві [20].

Відповідно до Податкового кодексу України амортизацією вважається звільнення від оподаткування частини прибутку в сумі порахованої амортизації. Таким чином, підприємство «економить» податок на прибуток, оскільки зі збільшенням суми амортизації зменшується прибуток підприємства. Такі заощадження також відомі як «податковий щит для підприємств». Тому на законодавчому рівні амортизацію вважають інструментом розрахунку компенсації втраченої частини вартості основних засобів. Це свідчить про те, що термін «амортизація» має економічний аспект.

Управління сумами амортизації, накопиченої методом прискореної амортизації, вимагає особливого підходу. При встановленні фактів їх нецільового використання - модернізації високотехнологічних основних фондів - суми додатково нарахованої амортизації понад суми, визначені за неприскореним методом, включаються до суми результату звичайної

господарської діяльності та відносяться до суми результату звичайної господарської діяльності. підлягають оподаткуванню на загальних підставах [4].

Вибір конкретного методу нарахування амортизаційних відрахувань вимагає ретельного економічного обґрунтування. Методи, які застосовуються для різних груп основних засобів, повинні відповідати таким критеріям:

– сприяти реалізації стратегічних економічних та науково-технічних цілей підприємства;

– забезпечувати оптимізацію бази оподаткування, зокрема мінімізацію податку на прибуток;

– бути максимально простими у впровадженні, а витрати на їх адміністрування – мінімальними.

Ключовим чинником вибору методу амортизації є стратегія підприємства. У межах цієї стратегії визначається спосіб амортизації, що якнайліпше відповідає поставленим цілям керівництва в контексті розрахунку фінансового результату [21].

Ще одним аспектом є вплив амортизаційної політики на фінансову стійкість підприємства. Прискорене нарахування амортизації дозволяє створювати амортизаційний фонд у більш стислий термін, що підвищує здатність підприємства до інвестування у нові технології, обладнання або інші активи. Це сприяє модернізації виробництва та зниженню ризиків, пов’язаних із моральним зношенням активів. З іншого боку, такий підхід може призвести до тимчасового зниження показників рентабельності, що може бути сприйнято негативно з боку інвесторів або кредиторів.

Амортизаційна політика також впливає на податкове навантаження підприємства. У більшості країн амортизаційні витрати враховуються при обчисленні оподатковуваного прибутку, тому вибір методу амортизації може суттєво змінювати суму податків, які підприємство сплачує в бюджет. Наприклад, застосування методів прискореної амортизації дозволяє зменшити податкові зобов’язання у короткостроковій перспективі, але водночас потребує обережного планування для уникнення фінансових ускладнень у майбутньому.

Слід також зазначити, що амортизаційна політика впливає на інвестиційну привабливість підприємства. Чітке і прозоре управління амортизаційними процесами, спрямоване на довгострокову стійкість і оновлення основних засобів, підвищує довіру інвесторів. Це важливо в умовах конкурентного ринку, де можливість швидкої адаптації до змін є ключовим фактором успіху.

Крім того, амортизаційна політика пов'язана з питаннями облікової політики та звітності підприємства. Вибір методу амортизації впливає на фінансову звітність, зокрема на розмір чистого прибутку, що може вплинути на рішення акціонерів про виплату дивідендів або реінвестування коштів. Наприклад, лінійний метод забезпечує рівномірне нарахування амортизації протягом усього періоду використання активу, що створює стабільний фінансовий результат. Натомість метод зменшення залишкової вартості або метод суми років дозволяють відображати більш реалістичний фінансовий стан у періоди високих витрат.

Амортизаційна політика також має стратегічний вплив на конкурентоспроможність підприємства. Використання раціональних методів амортизації сприяє підтримці оптимальної структури витрат, що дозволяє встановлювати конкурентні ціни на продукцію або послуги. Це особливо важливо для підприємств, які працюють у галузях з високим рівнем конкуренції.

Зрештою, амортизаційна політика є інструментом, який впливає не лише на фінансові показники, але й на загальну стратегію підприємства. Її правильне налаштування дозволяє не лише забезпечити фінансову стійкість, а й адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, ефективно управляти ресурсами і створювати умови для сталого розвитку. У цьому контексті амортизація стає не лише бухгалтерським механізмом, але й важливим елементом фінансового планування, який визначає довгострокові перспективи підприємства.

Традиційно амортизація розглядається через призму єдиної моделі: досягнення максимального розміру чистого прибутку разом із амортизаційними відрахуваннями. Для більшості підприємств важливо, щоб амортизаційна

політика була науково обґрунтованою та сприяла збільшенню цієї сукупної величини. Оцінка ефективності виробничої діяльності багато в чому залежить від правильності грошової оцінки амортизаційних відрахувань, а також від обраного способу нарахування зносу основних засобів, нематеріальних активів і малоцінних швидкозношуваних предметів [20].

Застосування підходу, орієнтованого виключно на максимізацію прибутку, зазвичай спрямоване на створення сприятливого іміджу підприємства перед зовнішніми користувачами фінансової інформації. Високі показники прибутку та значний обсяг активів формують позитивне уявлення про фінансовий стан компанії. Інший підхід, що поєднує максимізацію прибутку та амортизаційних відрахувань, дозволяє зменшити розмір прибутку, який підлягає розподілу, що сприяє збереженню фізичного капіталу підприємства за рахунок збільшення відрахувань на амортизацію.

Такий підхід доцільно застосовувати в умовах, коли керівництво очікує, що власники можуть ігнорувати потребу у заміщенні основних засобів під час розподілу чистого прибутку. Для цього можуть встановлюватися мінімальні строки експлуатації активів, а також використовуватися прискорені методи амортизації, що дозволяють збільшити обсяг амортизаційних відрахувань у коротший термін.

Перехід до ринкових умов і зміщення акценту інвестиційної діяльності від централізованих джерел до децентралізованих суттєво зменшили обсяг доступних інвестиційних коштів для суб’єктів підприємницької діяльності. У сучасних умовах головним джерелом фінансування реальних інвестицій стають власні ресурси підприємств, серед яких значна частка припадає саме на амортизаційні відрахування.

Амортизація відіграє ключову роль у регулюванні швидкості обороту основних засобів, сприяє їх оновленню та впровадженню технічної модернізації, що дає можливість підприємствам підвищити свою конкурентоспроможність та завойовувати нові ринки збуту. Амортизація є основним інструментом реалізації виробничої стратегії підприємства.

Зазначені підходи до формування амортизаційної політики мають сприяти активізації інвестиційної діяльності в економіці. Вони повинні забезпечувати реалізацію важливих завдань, актуальних для перехідного етапу розвитку економічної системи. Особливо важливо для сучасного підприємства, коли ми намагаємося наблизитися до європейської системи ведення бізнесу.

Окрім безпосереднього впливу на фінансові результати, вибір амортизаційної стратегії має значний ефект на часову вартість грошей підприємства через механізм відстрочення податкових платежів. Зокрема, застосування методу лінійного нарахування амортизації, що передбачає рівномірне списання вартості активу протягом строку його корисного використання, може призводити до акумулювання значних сум амортизаційних відрахувань у перших періодах експлуатації. Це в свою чергу, зумовлює зменшення величини оподатковуваного прибутку та, відповідно, зниження податкових зобов'язань підприємства у короткостроковій перспективі.

Така тактика оптимізації податкових платежів може бути особливо вигідною для підприємств, які прагнуть мінімізувати відтік грошових коштів та зменшити фіскальний тиск безпосередньо після здійснення значних капітальних інвестицій у придбання необоротних активів. Звільнені таким чином кошти можуть бути спрямовані на фінансування поточної діяльності, поповнення оборотного капіталу або здійснення подальших інвестицій.

Водночас, необхідно враховувати, що обрана амортизаційна стратегія чинить безпосередній вплив на балансову вартість активів, яка відображається у фінансовій звітності підприємства, тому тут існує певна грань, яку не потрібно переходити в гонитві за оптимізацією оподаткування. Інтенсивне нарахування амортизації, особливо із застосуванням прискорених методів, призводить до швидшого зменшення первісної вартості активів у бухгалтерському обліку, що в свою чергу, може мати значний вплив на результати аналізу ключових показників фінансової діяльності підприємства, таких як коефіцієнти рентабельності активів та власного капіталу, показники фондовіддачі та інші індикатори ефективності використання ресурсів.

Тому, вибір амортизаційної стратегії повинен здійснюватися з урахуванням як її податкових наслідків, так і впливу на достовірність та інформативність фінансової звітності. З іншого боку, важливо пам’ятати, що стратегії податкового планування повинні бути відповідними законодавству та етичним стандартам. Вибір амортизаційної стратегії повинен базуватися на обґрунтованому підході та дотриманні правових вимог [22].

Висновок до розділу 1.

В умовах економічної нестабільності, зростання фінансових ризиків і посилення конкуренції на ринку особливого значення набувають внутрішні механізми забезпечення фінансової безпеки підприємства. Одним із ключових інструментів у цій системі є ефективна амортизаційна політика, яка не лише забезпечує відтворення основного капіталу, а й формує додатковий фінансовий ресурс для реалізації стратегічних цілей підприємства.

Амортизаційні відрахування відіграють вагому роль у підтриманні платоспроможності, збереженні інвестиційної активності та стабілізації грошових потоків. Раціональне управління амортизаційною політикою дозволяє підприємствам адаптуватися до зовнішніх змін, знижувати фінансові ризики та забезпечувати довгострокову конкурентоспроможність. Однак в українській практиці амортизаційна політика має часто декларативний характер і не використовується як активний інструмент фінансового менеджменту.

У цьому контексті дослідження амортизаційної політики як складової фінансової безпеки підприємства дуже важливе, зокрема аналіз її впливу на фінансову стійкість, інвестиційні можливості та стратегічний розвиток суб’єктів господарювання.

В першому розділі нашого дослідження ми розглянули амортизацію як ключову економічну категорію, яка відіграє важливу роль у функціонуванні підприємств та економіки в цілому; вивчили методи нарахування амортизації; прийшли до висновку що вибір амортизаційної стратегії на підприємстві

повинен здійснюватися з урахуванням як її податкових наслідків, так і впливу на достовірність та інформативність фінансової звітності, а також на можливість, завдяки обраній стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства та його фінансової безпеки, як складової економічної безпеки на довгострокову перспективу.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1 Загальна характеристика підприємства ПрАТ «Оболонь»

ПрАТ «Оболонь» – це одне з провідних підприємств України у галузі пивоваріння та виробництва напоїв. Засноване ще у 1980 році, воно з часом стало символом якості та традицій українського пивоваріння. Головний офіс та виробничі потужності компанії розташовані в Києві, що дозволяє «Оболоні» ефективно працювати як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Таблиця 2.1–

Основні відомості про ПрАТ «Оболонь»

Показник	Характеристика показника
Скорочене найменування	ПрАТ «Оболонь»
Код ЄДРПОУ	05391057
Державна реєстрація	29.06.1993
Організаційно-правова форма	Акціонерне товариство
Юридична адреса	Україна: 04212, м. Київ, Богатирська вулиця, буд. 3
Президент	Слободян Олександр В'ячеславович
Статутний капітал	32512700,00 грн
Види діяльності (за КВЕД)	Основний: 11.05 – Виробництво пива 11.06 – Виробництво безалкогольних напоїв виробництво мінеральних вод та інших вод, розлитих у пляшки; 11.07 Виробництво солоду 11.32 – Виробництво фруктових і овочевих соків 11.01 Дистиляція, ректифікація та змішування спиртних напоїв

ПрАТ «Оболонь» – підприємство, що виробляє пиво, безалкогольні та слабоалкогольні напої та мінеральні води. Крім того, компанія має ліцензії на оптову та роздрібну торгівлю напоями та транспортне агентування. До складу компанії входять головна фабрика в Києві, віддалені виробництва в Олександрії та Чемерівцях Хмельницької області, два дочірні підприємства – «Пивоварня Зіберта» (м. Фастів, Київська обл.) та «Красилівське» (м. Красилівське, Хмельницька обл.

Підприємство відоме своїм широким асортиментом продукції, який включає пиво, слабоалкогольні та безалкогольні напої, а також мінеральну воду. Особливу увагу «Оболонь» приділяє використанню якісної сировини, сучасних технологій та екологічних стандартів. Це дозволяє зберігати високий рівень продукції, який відповідає міжнародним вимогам [23]. Основними видами продукції підприємства є:

– пиво;
– безалкогольні напої;
– мінеральна і питна вода;
– слабоалкогольні напої;
– сидр;
– солод;
– промислові п товари;
– снеки.

Корпорація «Оболонь» – провідний національний виробник з 100% українським капіталом, що спеціалізується на випуску широкого асортименту високоякісної продукції за конкурентоспроможними цінами. Її товари користуються стабільним попитом як на внутрішньому ринку, так і за кордоном. Окрім пива, компанія успішно розвиває виробництво безалкогольних напоїв, серед яких особливо вирізняються такі бренди, як «Живчик» (лідер у своєму сегменті), квас «Старокиївський» (входить до трійки лідерів ринку квасу України), а також широкий спектр мінеральних і питних вод під торговими

марками «Оболонська», «Збручанська», «Аквабаланс», «Прозора» та іншими регіональними брендами.

Основними ринками збуту продукції є Україна, Молдова та країни Балтії. В умовах високої конкуренції вирішальним чинником для споживача залишається цінова доступність продукції. Для забезпечення стабільного виробництва підприємство використовує різноманітну сировину, зокрема ячмінь, солод, хміль, цукор, рисові висівки та кукурудзяне лушпиння, які постачаються як з України, так і з-за кордону.

Хоча основною діяльністю корпорації залишається виробництво напоїв, у 2013 році «Оболонь» здійснила диверсифікацію бізнесу, вийшовши на ринок снекової продукції. Було запущено лінійку крекерів і снеків під однойменним брендом, яка завдяки споживчій популярності зберігає стійкі позиції й нині.

Незважаючи на те, що пиво є пріоритетним напрямком розвитку, компанія має намір лідирувати і на інших ринках (рис. 2.1). Також у планах – освоєння шостого ринку, а саме ринку енергетичних напоїв.

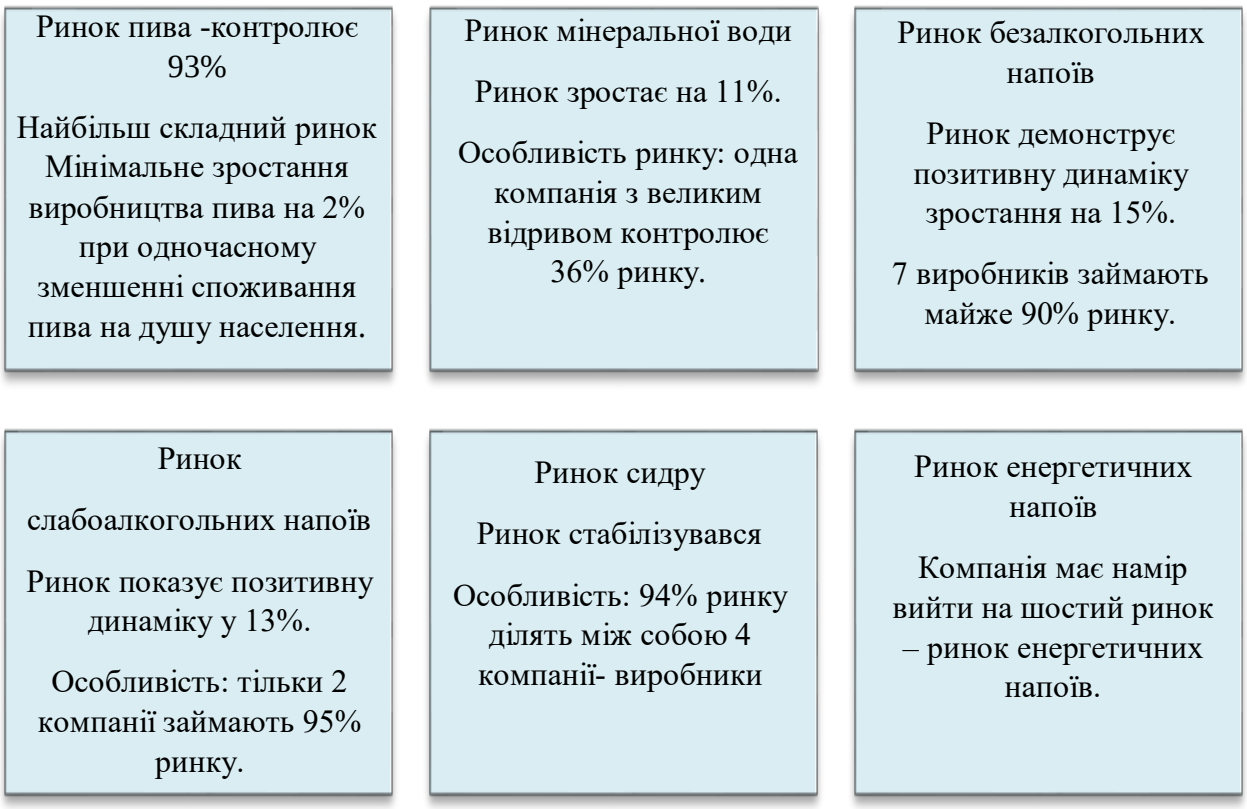

Рисунок 2.1 – Споживчі ринки на яких працює компанія[23]

Компанія активно експортує свою продукцію у понад 70 країн світу, демонструючи високий рівень конкурентоспроможності українського бізнесу. Крім того, «Оболонь» підтримує соціальні ініціативи та сприяє розвитку спорту, культури й екологічної свідомості в Україні.

Діяльність підприємства базується на принципах відповідальності перед споживачами, партнерами та суспільством. Завдяки цьому «Оболонь» вже багато років залишається однією з найулюбленіших торгових марок серед українців та за межами країни.

ПрАТ «Оболонь» виробляє 19 марок пива та 8 марок безалкогольних напоїв, також компанія виробляє слабоалкогольна напої та сидр і мінеральну воду. Основним товаром, що приносить дохід компанії – це пиво. Даний товар займає 58% в структурі доходів за товарами. Наступне місце поділяють безалкогольні напої, що дорівнює 12%. По 10% приходить на слабоалкогольні напої та послуги з доставки, найменший відсоток мають інша реалізація та мінеральна вода.

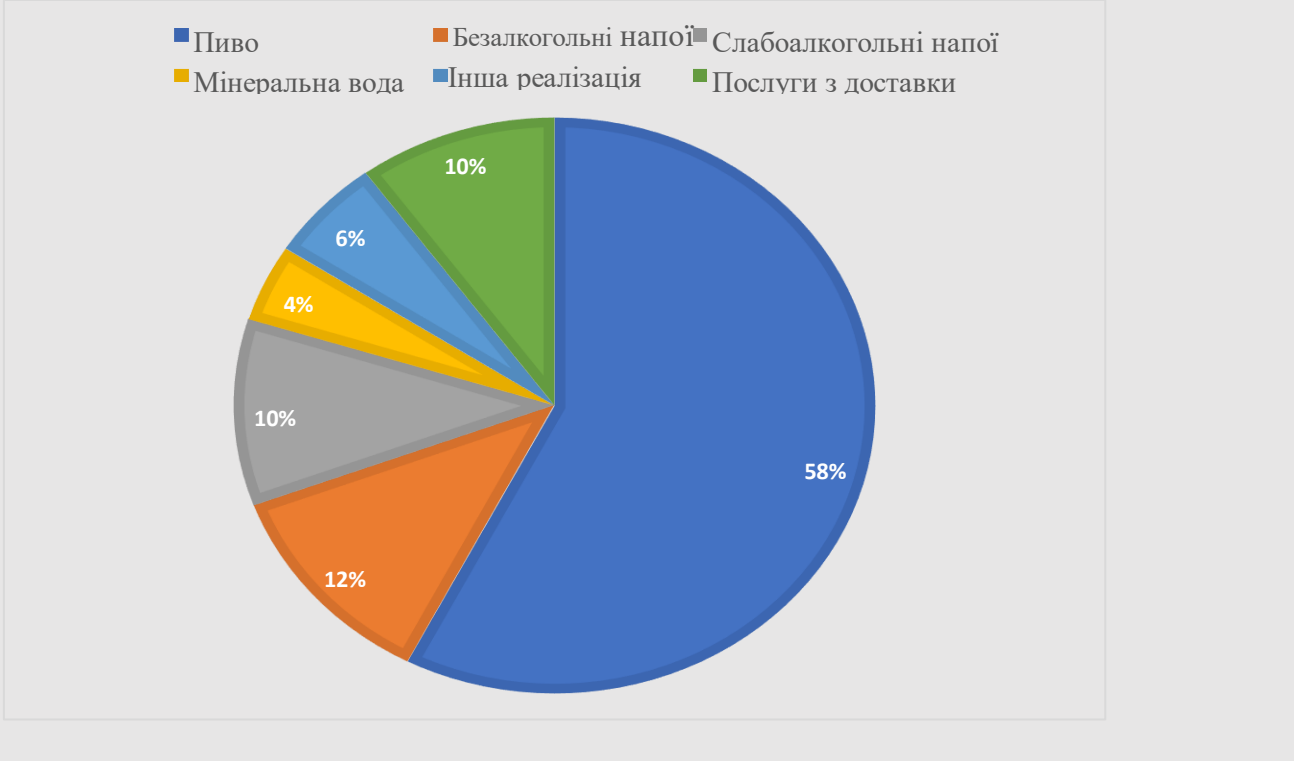

Рисунок 2.2 – Структура доходу від реалізації

Організаційна структура ПрАТ «Оболонь» залишається стабільною з 2016 року. Підприємство об’єднує головний завод, два відокремлені цехи, два дочірніх підприємства та компанії з корпоративними правами, де працює близько 5 тисяч осіб [23]. Основними ми видами продукції компанії є пиво, безалкогольні напої, мінеральна вода, слабоалкогольні напої та солод. «Оболонь» є українським національним виробником із 100% вітчизняним капіталом. Окрім пивної продукції, компанія пропонує широкий асортимент безалкогольних напоїв.

Основними ринками збуту продукції є Україна, Молдова та країни Балтії. В умовах високої конкуренції у галузі значний вплив на рішення споживачів має цінова політика.

Щодо сировинної бази, основними матеріалами є ячмінь, цукор, хміль, рисова січка, кукурудзяна крупа та солод. Частина сировини закуповується в Україні, інша частина імпортується з-за кордону.

Організаційна структура підприємства охоплює виробничі, управлінські та невиробничі підрозділи, що злагоджено працюють для забезпечення високої якості продукції та наведена на (рис.2.3).

Організаційна структура управління Групи поєднує в собі різні форми та підходи, при цьому основу її становить лінійно-функціональна модель, яка ґрунтується на щільному сполученні лінійних та функціональних зв’язків між структурними одиницями і забезпечує такий розподіл управлінської праці, при якому лінійні ланки приймають рішення та здійснюють безпосереднє керівництво об’єктом, а функціональні – консультують, інформують, планують, контролюють, координують тощо. Лінійно-функціональна структура встановлює горизонтальний розподіл Групи за функціональними сферами діяльності, а також встановлення вертикального ланцюга адміністративної (лінійної) підпорядкованості структурних одиниць нижчого рівня структурним одиницям вищого рівня. Керівники всіх функціональних ланок (служб, підрозділів) входять одночасно до підсистеми лінійного керівництва і є лінійними керівниками для підпорядкованих безпосередньо ним працівників;

функціональні ланки здійснюють свій вплив на інші (виробничо-технічні, комерційні, управлінські тощо) не маючи розпорядчих прав, на основі функціональних повноважень [24].

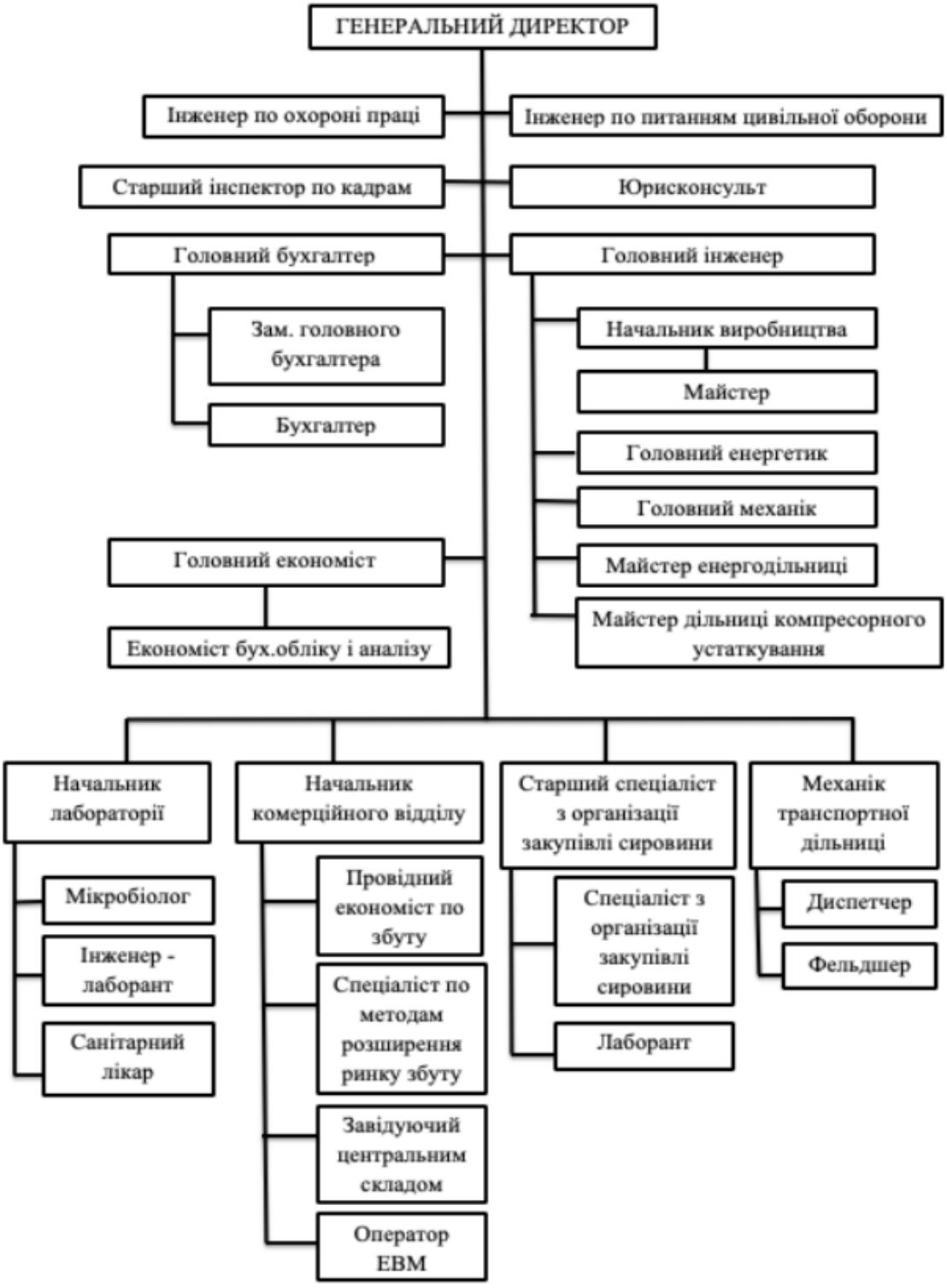

Рисунок 2.3 − Організаційно-виробнича структура ПрАТ «Оболонь»

Кадрова програма емітента спрямована на забезпечення кваліфікаційного рівня працівників для виробничих потреб емітента: Протягом звітного періоду працівники емітента пройшли курси підвищення кваліфікації згідно з графіком, встановленим товариством.

ПрАТ «Оболонь» працює в Україні, де триває повномасштабна війна з Російською Федерацією та діє воєнний стан [25].

Стратегія компанії «Оболонь» спрямована на задоволення вимог та очікувань клієнтів і тим самим утримання позицій на ринку пива та безалкогольних напоїв в умовах економічної кризи в Україні з постійною увагою до високої якості продукції, екологічності. захист, забезпечення належних і безпечних умов праці, розвиток і професійне навчання персоналу. «Оболонь» використовує інноваційні та енергозберігаючі технології, які покращують екологічні властивості виробництва, мінімізують шкідливі викиди в навколишнє середовище та забезпечують економне використання ресурсів.

2.2 Аналіз фінансового стану ПрАТ «Оболонь»

Фінансове становище є однією з основних характеристик ефективності функціонування суб'єкта господарювання, показників фінансових ресурсів, доцільності їх розміщення та ефективного використання, здатності здійснювати ефективну господарську діяльність в умовах мінливих внутрішніх і зовнішніх середовища [26].

На дату написання диплому даних фінансових звітів за 2024 рік в відкритому доступі не було, але Були такі відомості згідно з інформацією сервісу Opendatabot, ПрАТ «Оболонь» у 2024 році отримав 12,87 млн грн доходу проти 10,76 млрд грн роком раніше. При цьому боргові зобов'язання підприємства зросли на 14,9% до 1,64 млрд грн, а активи на 31,9% до 9,238 млрд грн, чисельність персоналу на 108 осіб до 2164 співробітників. Статутний фонд підприємства складає 32,512 млн. грн. У звітному періоді тенденції основних показників призвели до значного зниження фінансових витрат та збільшення

чистого фінансового результату підприємства відповідно в 1,5 рази. Також відомо, що за результатами роботи 2024 року: частка основних засобів в активах підприємства 52.05 %; ліквідність коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності 2.56; оцінка фінансової стійкості, а саме коефіцієнт фінансової залежності 1.29; коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів0.29; поточна платоспроможність – 1 110 855 ; рентабельність продукції 43.49 %.

Якщо порівнювати оголошені дані з попередніми роками, то видно, що майже усі показники покращилися в порівнянні з попереднім роком.

Таблиця 2.2–

Основні показники діяльності підприємства[27].

Найменування показника	Період				
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024
Дохід	5 464 827	5 909 426	8 661 928	10 763 029	12 784 705
Чистий прибуток	76 798	-135 094	1 197 966	1 831 590	1 248 254
Активи	5 425 815	5 341 154	5 615 058	7 004 654	9 238 648
Зобов'язання	3 410 270	2 081 420	1 271 607	1 425 237	1 637 964
Кількість працівників	-	2 255	2 055	2 056	2 164

Коли ви починаєте фінансовий аналіз, вам потрібно проаналізувати активи та пасиви компанії. У процесі аналізу перевіряється наявність, структура, склад і динаміка. За допомогою горизонтального аналізу ми можемо визначити абсолютні та відносні зміни різних статей звітності порівняно з тим самим попереднім періодом.

З таблиці видно, що основні фінансові показники підприємства коливалися, проте не зважаючи на нові військові ризики та завдяки швидкому пристосуванню компанії до нових умов, вдалося уникнути значних негативних наслідків.

Таблиця 2.3–

Основні показники фінансово- господарської діяльності ПрАТ «Оболонь» в довоєнний період та під час військового вторгнення

Найменування показника	Період			
	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	5 464 827	5 909 426	8 661 928	10 763 029
Собівартість реалізованої продукції,тис. грн	4 136 008	4 915 830	6 072 505	7 398 205
Валовий прибуток, тис.грн	1 328 819	993 596	2 589 423	3 364 824
Витрати на збут, тис. грн	614 887	674 532	500 202	670 728
Фін. результат від операційної діяльності, тис. грн	494 864	19 456	1 693 084	2 197 853
Фінансові витрати, тис. грн	220 441	185 036	122 418	22 209
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	113 936	-134 278	1 456 414	2 232 736
Чистий фінансовий результат, тис. грн	76 798	-111 966	1 197 966	1 831 590

За результатами довоєнного 2021 року «Оболонь» отримала чистий дохід у розмірі 5 909 426 тис. грн, що вище показника 2020 року на 8,1%, при цьому в наступному році він зріс на 46,6%, а в останньому звітному році ще на чверть. Можна зробити висновки, що не зважаючи на турбулентність як зовнішніх так і внутрішніх умов функціонування, підприємству вдалося нарощувати чистий дохід від реалізації продукції. Згідно інформації сервісу Opendatabot, ПрАТ «Оболонь» 2024 року отримав 12,87 млн грн доходу проти 10,76 млрд грн роком раніше. У 2023 році ПрАТ «Оболонь» відносно 2022 року отримало чистий дохід на 24,3% більше, при цьому собівартість продукції збільшилися на 22,7% тобто собівартість зростає майже паралельно зростанню чистого доходу[24].

Виходячи з результатів діяльності підприємства за останні роки, можна зробити висновок, що деякі показники впливали значно негативно на фінансовий стан підприємства, що в свою чергу негативно впливало на загальну фінансову стійкість підприємства, проте в останній звітний рік ситуація значно покращилася.

Аналіз фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Оболонь» є засобом системного глобального контролю, а також порівняння досягнутих показників з рівнями попередніх років. Перш за все, необхідно за даними таблиці розрахувати основні економічні показники ПрАТ «Оболонь».

Відповідно, на основі фінансової звітності компанії за 2022-2023 роки було розроблено горизонтальний аналіз балансу (Додаток А, Б).

Отже, аналізуючи Додаток А, можна сказати, що за період 2021-2022 років відбулися значні відхилення за довгостроковими зобов’язаннями та забезпеченням, а саме за іншими довгостроковими зобов’язаннями у 2022 році, кількість яких зросла на 46 337 тис. грн. це 233,63%.

Відповідно до розрахунків у додатку Б, можна сказати, що у період 2022-2023 років відбулися значні відхилення оборотних активів, а саме дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги. У 2023 році кількість зросла на 1 975 000 гривень. це 17954,55%.

На підставі наданої інформації можна зробити наступні висновки, що у період 2021-2022 років відбулося значне збільшення довгострокових зобов’язань товариства, зокрема інших довгострокових зобов’язань, на 46337 тис. грн або 233,63%. Це може свідчити про привабливість додаткового кредитного фінансування для здійснення інвестицій або задоволення поточних потреб. Наслідками такого суттєвого збільшення довгострокових зобов'язань може бути збільшення фінансового ризику та витрат на обслуговування боргу, зниження показників фінансової стійкості та платоспроможності, зменшення чистого прибутку через необхідність сплати відсотків.

У 2022-2023 роках відбулося різке зростання дебіторської заборгованості за продукцію на 1975 тис. грн або 17954,55%. Це дуже високий відсоток і може

свідчити про проблеми з оплатою продукції клієнтом. До можливих негативних наслідків можна віднести уповільнення оборотності оборотних активів, відсутність ліквідних коштів для господарської діяльності, а також підвищення ризику безнадійної заборгованості та необхідність створення резервів [4].

Отже, значне збільшення боргового навантаження та збільшення дебіторської заборгованості може мати негативний вплив на фінансовий стан, ліквідність та прибутковість Компанії в наступних періодах.

Проведемо динамічний аналіз та оцінку складу активів ПрАТ «Оболонь» за три роки за формою фінансової звітності «Звіт про фінансовий стан (баланс)».

Динаміка активів ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4–

Динаміка активів ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення	
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне	Відносне
Необоротні активи	300566	413280	400892	100326	0,3337902
Оборотні активи	268241	270332	290482	22241	0,0829142
Баланс	568807	683612	691374	122567	0,2154808

Необоротні активи зросли з 300566тис. грн у 2021 році до 400 892 тис. грн у 2023 році (табл. 2.5). Це відображає збільшення необоротних активів на 33,4% за трирічний період. Таке зниження може бути викликане придбанням частини довгострокових активів компанії.

Натомість оборотні активи ПрАТ «Оболонь» зросли з 268 241 тис. грн. у 2021 році до 290,482 тис. грн. у 2023 р. Це відповідає збільшенню на 8,2%. Таке зростання свідчить про збільшення рівня запасів і забезпечення більшого обсягу оборотних активів для підтримки бізнесу або розширення діяльності компанії.

Все це призвело до загального збільшення балансу ПрАТ «Оболонь» на 586,807 тис. гривень у 2021 році до 691,374 тис. грн у 2023 році. В цілому з аналізу цих показників можна зробити висновок, що ПрАТ «Оболонь» має позитивну динаміку збільшення оборотних активів, що може свідчити про покращення його фінансового стану та розвитку бізнесу. Визначимо склад основних фондів ПрАТ «Оболонь».

Таблиця 2.5 –

Динаміка необоротних активів ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
Нематеріальні активи	285	242	200	-85
Основні засоби	300116	386429	393559	93443
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0	0	0	-
Необоротні активи	300566	413280	400892	100326

Вартість нематеріальних активів ПрАТ «Оболонь» у 2021 році становила 285 тис. грн., у 2020 році вона знизилася до 242 тис. грн., у 2023 році – до 200 тис. грн. Це означає зменшення на 85 тис. грн. грн на три роки. Вартість нематеріальних активів може включати патенти, ліцензії, авторські права та інтелектуальну власність ПрАТ «Оболонь». Зменшення цих активів є результатом списання, продажу та знецінення певних інтелектуальних прав. Основні засоби демонструють протилежне зростання у вказаному періоді. Вартість основних засобів за три роки зросла на 93443 тис. грн. Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств, протягом усього періоду залишалися стабільними, а саме дорівнювали 0.

На підставі цього аналізу можна зробити висновок, що за останні три роки ПрАТ «Оболонь» зменшило внесок в нематеріальні активи, але збільшило внесок в основні засоби. Це свідчить про стратегічні зміни в активній діяльності ПрАТ «Оболонь», можливе виведення з експлуатації деяких активів або перепрофілювання бізнесу [11].

Для оцінки економічної ефективності діяльності, при якій підприємство отримує дохід від виконання робіт чи послуг, при цьому дохід повністю компенсує витрати, понесені на їх виробництво, а прибуток є основним джерелом розширеного відтворення, розраховується показник рентабельності.

Таблиця 2.6 −

Динаміка показників рентабельності ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
Валова рентабельність	2,57%	6,44%	15,83%	13,26%
Чиста рентабельність	2,11%	4,76%	11,91%	9,80%
Загальна рентабельність	2,63%	4,78%	21,71%	19,80%
Загальна рентабельність виробничих фондів	4,63%	8,38%	33,08%	28,72%

Ми можемо помітити, що валова рентабельність показує, наскільки високим є валовий прибуток на одиницю продажів від продажу продукції. Він характеризує рентабельність основної діяльності підприємства виробництва та реалізації продукції. У 2021 році валова рентабельність ПрАТ «Оболонь» була досить низькою – 2,57%, що свідчить про низьку рентабельність виробництва цього року. Проте у 2022 році цей показник зріс до 6,44%, а у 2023 році до 15,83%, тобто. ч. За два роки валова рентабельність зросла майже в шість разів. Така тенденція швидкого зростання свідчить про підвищення ефективності виробничої діяльності. Чиста рентабельність відображає, наскільки прибутковою є діяльність компанії в цілому з урахуванням усіх витрат і доходів. У період 2021-2022 років цей показник був досить низьким – 2,11% та 4,76%

відповідно, що свідчило про низьку прибутковість ТОВ у цей період. Однак у 2023 році чиста рентабельність досягла 11,91%, тобто. ч. порівняно з 2021 роком він зріс майже вшість. Такий стрибок може свідчити про успішну реалізацію інвестиційних проектів і підвищення ефективності використання активів компанії. Загальна рентабельність показує рентабельність сукупних активів компанії. У 2021-2022 роках він був низьким – 2,63% і 4,78% відповідно. Але у 2023 році загальна прибутковість досягла 21,71%, збільшившись більш ніж у вісім разів порівняно з 2021 роком. Це свідчить про значне підвищення ефективності використання активів ПрАТ «Оболонь» для отримання прибутку у 2023 році. Рентабельність активів показує, наскільки ефективно компанія використовує свої основні фонди та оборотний капітал для отримання прибутку. У 2021 році цей показник становив 4,36%, у 2022 році – 8,38%. А вже у 2023 році рентабельність виробничих потужностей ПрАТ «Оболонь» досягла 33,08%, що майже у вісім разів більше порівняно з 2021 роком. Таке стрімке зростання свідчить про значне підвищення рентабельності використання Компанією її обладнання, потужностей та обігових коштів у 2023 році [23].

Загалом можна відзначити, що незважаючи на низькі показники рентабельності у 2021-2022 роках ПрАТ «Оболонь» досягло стрімкого зростання всіх показників рентабельності у 2023-2024 роках, що свідчить про підвищення ефективності управління ресурсами та суттєве покращення фінансового стану. результатів у звітному періоді.

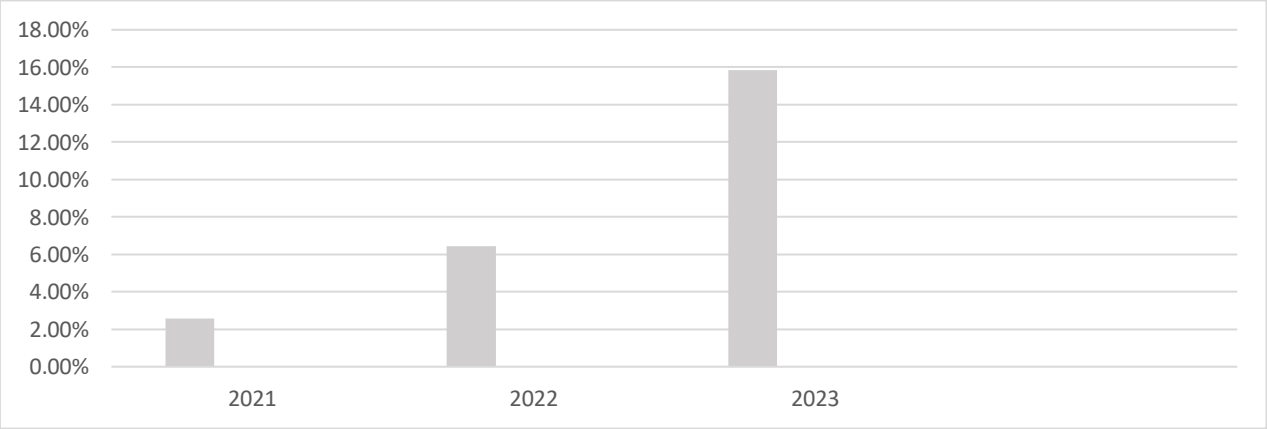

Рисунок 2.4 −Валова рентабельність 2021-2023 рр.

Проаналізувавши дані балансу та звіту про фінансові результати та їх використання, визначають показники фондовіддачі підприємства (рентабельність активів). Рентабельність загальних активів компанії - це відношення валового прибутку до середньорічної вартості активів, тобто відношення валового прибутку до вартості активів компанії. Рентабельність активів підприємства характеризується валовим прибутком, який підприємство отримує на кожну гривню, вкладену в активи.

Проаналізувавши рис. 2.4, можна зробити висновок, що валова рентабельність ПрАТ «Оболонь» у 2021 році була дуже низькою і становила лише 2,57%. Це свідчить про те, що цього року з кожної гривні виручки від реалізації підприємство отримало лише 2,57 копійки валового прибутку.

Проте у 2022 році валова рентабельність зросла до 6,44%, а у 2023 році – до 15,83%. Тобто спостерігалася позитивна тенденція стрімкого зростання – за два роки валова рентабельність зросла майже в шість разів.

Така висока рентабельність валового прибутку у 15,83% у 2023 році свідчить про те, що ПрАТ «Оболонь» отримало майже 16 копійок валового прибутку з кожної гривні продажів. Це дуже хороший показник рентабельності діяльності.

Різке збільшення валової рентабельності може бути наслідком зниження собівартості продукції, підвищення цін на продукцію, оптимізації витрат виробництва або інших факторів. У будь-якому разі це свідчить про значне підвищення ефективності основної діяльності компанії у 2023 році.

Фондовіддача показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої основні фонди (будівлі, споруди, обладнання тощо) і оборотні кошти (сировина, матеріали, незавершене виробництво) для отримання чистого прибутку.

Згідно з рис. 2.5, для ПрАТ «Оболонь» у 2021 році цей показник становив 4,36%. Це досить низький рівень, що свідчить про неефективне використання наявних виробничих потужностей і ресурсів для отримання прибутку. Проте у

2022 році рентабельність виробничих потужностей зросла до 8,38%, а у 2023 році сягнула 33,08%. За 2 роки спостерігалося стрімке зростання майже у вісім разів.

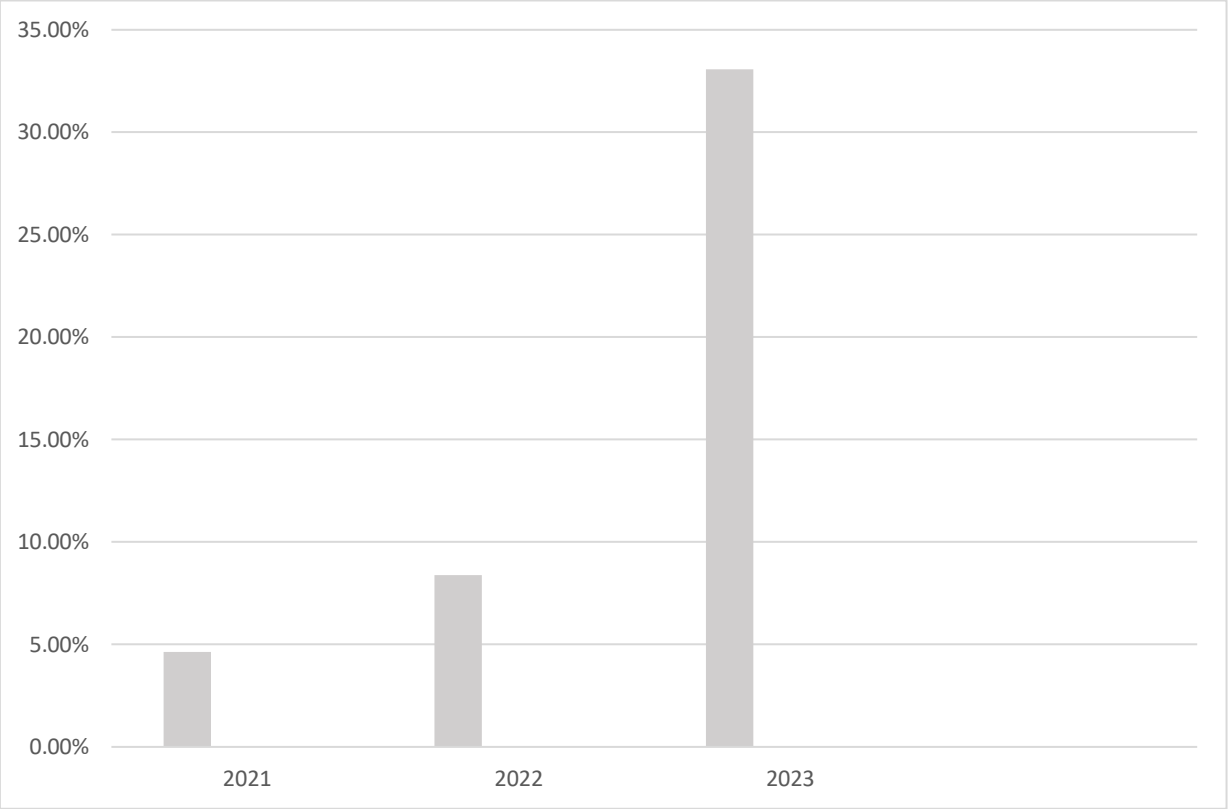

Рисунок 2.5– Загальна рентабельність виробничих фондів 2021-2023 рр.

Такий високий показник 33,08% у 2023 році свідчить про те, що ПрАТ «Оболонь» ефективно використовувало основні засоби та оборотні засоби для отримання чистого прибутку. На кожну гривню витрат на виробництво підприємство отримало 33 копійки чистого прибутку [11].

Різке збільшення цього показника може бути результатом модернізації виробництва, впровадження нового обладнання, оптимізації виробничих процесів, зниження матеріальних витрат, скорочення незавершеного виробництва тощо.

Висока рентабельність виробничих потужностей є позитивним фактором, що свідчить про ефективне використання виробничого потенціалу підприємства для досягнення максимального прибутку.

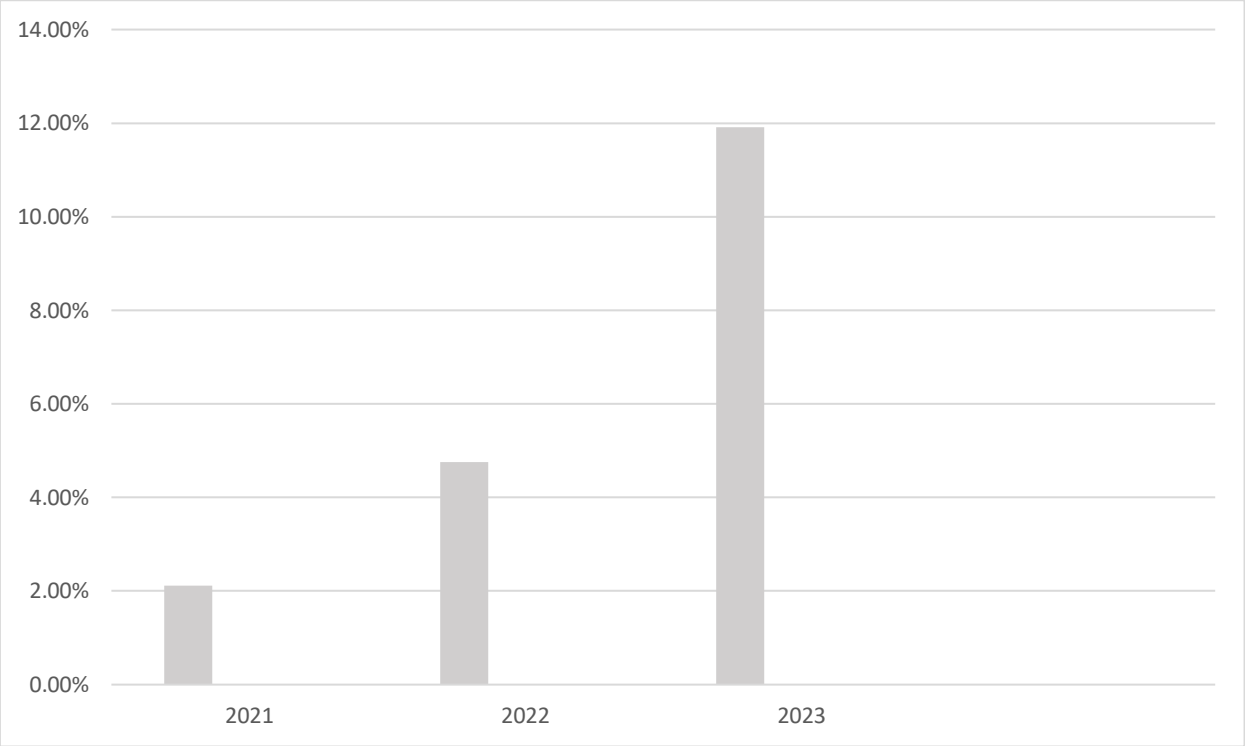

Рисунок 2.6 − Чиста рентабельність 2021-2023 рр.

Чиста рентабельність показує, яку частку чистого прибутку отримує підприємство з кожної гривні виручки від реалізації продукції. Цей показник характеризує загальну ефективність господарської діяльності підприємства.

Виходячи з рис. 2.6 у 2021 році чиста рентабельність ПрАТ «Оболонь» становила лише 2,11%. Це дуже низький рівень, що свідчить про неефективне використання ресурсів і низьку прибутковість діяльності цього року. На кожну гривню продажів підприємство отримало трохи більше 2 копійок чистого прибутку.

У 2022 році ситуація дещо покращилася – чиста рентабельність зросла до 4,76%. Проте це поки що низький показник.

Однак у 2023 році чиста рентабельність ПрАТ «Оболонь» досягла 11,91%, що є хорошим результатом. Це означає, що на кожну гривню продажів підприємство отримало майже 12 копійок чистого прибутку за вирахуванням усіх витрат, податків тощо.

Зростання чистої рентабельності майже в 6 разів за період 2021-2023 років свідчить про значне підвищення ефективності управління ресурсами,

оптимізацію витрат, зниження собівартості продукції та покращення фінансових результатів загалом.

Чиста рентабельність у розмірі 11,91% у 2023 році є досить високим показником, який характеризує прибуткову діяльність підприємства у звітному періоді. Мабуть, керівництву ПрАТ «Оболонь» вдалося значно підвищити ефективність виробництва та реалізації продукції.

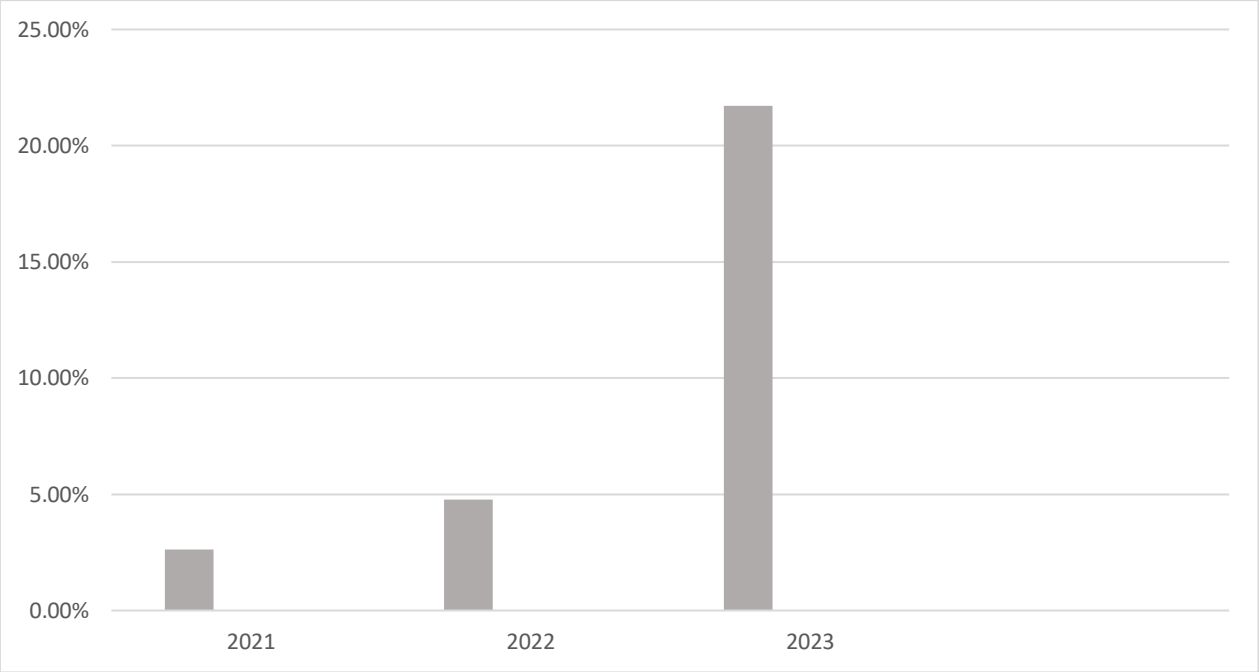

Рисунок 2.7 − Загальна рентабельність 2021-2023 рр.

Загальна рентабельність показує, скільки чистого прибутку отримує підприємство з кожної вкладеної в активи гривні. Цей коефіцієнт відображає ефективність використання всіх активів компанії для отримання прибутку.

Проаналізувавши рис. 2.7, можна зробити висновок, що загальна рентабельність ПрАТ «Оболонь» у 2021 році склала 2,63%. Це досить низький показник, що свідчить про неефективне використання активів компанії для отримання прибутку в цьому році. На кожну вкладену в активи гривню було отримано лише 2,63 копійки чистого прибутку.

У 2022 році ситуація дещо покращилася – загальна рентабельність зросла до 4,78%. Однак і цей рівень залишався низьким.

Однак у 2023 році загальна рентабельність ПрАТ «Оболонь» досягла 21,71%. Це дуже високий показник, тобто кожна вкладена в активи компанії гривня принесла 21,71 копійки чистого прибутку.

Зростання загальної рентабельності майже у вісім разів протягом 2021-2023 років є надзвичайно позитивною тенденцією. Це свідчить про значне зростання доходів від використання корпоративної нерухомості у 2023 році.

Така висока загальна рентабельність 21,71% може бути результатом ефективного управління активами, оптимізації їх структури та продуктивного використання основних засобів і капіталу підприємства.

Загалом висока загальна рентабельність у 2023 році демонструє здатність ПрАТ «Оболонь» ефективно конвертувати вкладені ресурси у значні прибутки. Це одна з найважливіших ознак успішної підприємницької діяльності.

Отже, проаналізувавши показник рентабельності, можна зробити висновок, що в період 2021-2022 роки всі показники рентабельності компанії були на низькому рівні, що свідчить про неефективне використання ресурсів та низьку рентабельність діяльності в цей період.

Однак у 2023 році ситуація змінилася – усі показники прибутковості показали стрімке зростання та досягли високих значень. Досягнута у 2023 році висока рентабельність демонструє здатність Компанії ефективно перетворювати наявні активи, основні фонди та капітал у значні прибутки. Це одна з ключових ознак фінансового благополуччя та успішного ведення бізнесу.

Якщо говорити про 2024 рік, то за попередніми даними він був ще успішніший ніж 2023 рік.

Проаналізувавши різні показники, ми вирішили визначити сильні та слабкі сторони, можливості та загрози, як фактори внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування підприємства ПрАТ «Оболонь», для цього зробили SWOT-аналіз, бо саме він є вагомим інструментом та дозволяє виконувати багатошарову діагностику, при цьому відображаючи проблемні зони з якими стикається підприємство під час своєї роботи в такий складний час невизначеності (таб. 2.7) - SWOT-аналіз ПрАТ «Оболонь».

Таблиця 2.7 –

SWOT-аналіз ПрАТ «Оболонь»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Висока репутація компанії. Гнучкість виробничої структури, що дозволяє динамічно реагувати на зміни кон'юнктури ринку Вузька спеціалізація, яка забезпечує кращу адаптацію до потреб ринку і успішного функціонування на локальних ринках за рахунок вивчення їх особливостей Безпосередній контакт з споживачем, здатність реагувати на швидкі зміни попиту Виробництво високоякісної продукції та широкий асортимент в своєї ніші. Стабільна популярність та успішна діяльність на внутрішньому ринку. Активний розвиток на нових ринках. Інноваційні підходи до маркетингу та продажу.	Недостатня мотивація у працівників. Низький стимул для приваблення нових молодих співробітників. Недостатнє забезпечення необхідним обладнанням, що змушує здійснювати деякі закупівлі ззовні. Високі витрати на транспортування. Відсутність ефективної комунікації між відділами. Обмежена активність в соціальних мережах.
Можливості	**Загрози**
Можливість модернізації при перебудові виробничого процесу. Впровадження новітніх технологій, які можуть забезпечити конкурентну перевагу. Міцна ніша на зайнятому ринку. Розвиток взаємовідносин з громадськістю . Збільшення постійної бази клієнтів. Зміцнення рекламних кампаній для привертання нових клієнтів і підвищення впізнаваності на міжнародних ринках. Поліпшення взаєморозуміння з клієнтами та їхніми потребами.	Уразливість до спроб тиску органів державної влади. Високий рівень конкуренції, здатний витіснити підприємства з ринку. Економічний спад. Політична нестабільність. Зміни в податковій політиці. Коливання валютних курсів. Зниження темпів розвитку галузі

Отже, ПрАТ «Оболонь», один із найбільших виробників питних напоїв в Україні, незважаючи на невизначеність та нестабільність ситуації, під час

військових дій в країні за підсумками роботи в 2022-2024 отримувало прибуток та спрямувало його на розвиток товариства.

2.3 Аналіз складу і структури основних засобів та оцінка амортизаційної політики суб'єкта господарювання, як складової фінансової безпеки

У сучасних умовах господарювання ефективне управління основними засобами та амортизаційною політикою підприємства є важливим елементом забезпечення його фінансової стабільності та довгострокової економічної безпеки. Основні засоби – це матеріальна база функціонування підприємства, яка визначає його виробничий потенціал, конкурентоспроможність і здатність до сталого розвитку. Раціональна структура основних фондів, їх технічний стан і рівень оновлення мають безпосередній вплив на витрати, прибутковість та інвестиційну привабливість підприємства.

Основні засоби є матеріально-технічною основою виробництва, ключовим фактором його вдосконалення та розвитку. Для підприємств важливо знати, яка частина власних коштів вкладена в основні засоби.

Ці активи мають різноманітний і суттєвий вплив на фінансові результати діяльності підприємства. Точність та повнота результатів аналізу основних засобів залежить від якості бухгалтерського обліку, ефективності системи реєстрації операцій з основними засобами, правильного заповнення облікових документів, точності класифікації об'єктів, вірогідності інвентаризаційних описів, а також глибини ведення аналітичного обліку [6].

Аналіз складу і структури основних засобів ПрАТ «Оболонь» дозволяє зрозуміти, як підприємство використовує свої матеріальні ресурси для досягнення виробничих і фінансових цілей. Основні засоби є важливим компонентом активів компанії, адже вони формують технічну і виробничу базу, забезпечуючи можливість випуску високоякісної продукції. До складу основних засобів компанії входять виробничі потужності, устаткування, транспортні

засоби, будівлі, споруди та інші матеріальні активи, які використовуються в операційній діяльності.

Структура основних засобів ПрАТ «Оболонь» характеризується домінуванням виробничого обладнання та технологічних ліній, що зумовлено основною спеціалізацією підприємства – виробництвом пива, слабоалкогольних та безалкогольних напоїв, а також мінеральної води. Це свідчить про спрямованість інвестицій компанії на підтримку й розвиток основної діяльності. Іншою важливою складовою є будівлі та споруди, зокрема виробничі приміщення, склади та адміністративні об’єкти. Вони забезпечують ефективну організацію виробничого процесу та логістики.

Особливу увагу заслуговує оцінка амортизаційної політики ПрАТ «Оболонь», яка впливає на фінансову стійкість та інвестиційну спроможність підприємства. Компанія використовує методи амортизації, які відповідають чинному законодавству України, а також сприяють оптимальному розподілу витрат на зношення основних засобів. Для ключових активів підприємство може застосовувати лінійний метод амортизації, що забезпечує рівномірне списання вартості протягом строку корисного використання. Це дозволяє підтримувати стабільний фінансовий результат, зберігаючи прогнозованість у плануванні витрат [24].

Водночас, для активів, які зазнають швидкого морального зношення, таких як високотехнологічне обладнання або транспортні засоби, можливе застосування прискорених методів амортизації. Це дає змогу компанії швидше формувати амортизаційний фонд для оновлення технічної бази, що є критично важливим у конкурентному середовищі. Подібний підхід дозволяє зберігати актуальність технологій та підвищувати ефективність виробничих процесів.

Під час виробництва активи фізично зношуються. Ступінь фізичного зносу основних засобів визначається в процесі нарахування амортизації.

Цей процес можна розглядати в кількох аспектах: по-перше, як метод визначення поточної оцінки амортизованої частини основних засобів; по-друге, як метод віднесення одноразових витрат основних засобів на готову продукцію;

По-третє, для залучення коштів для заміни вилучених з виробничого процесу основних фондів або для інвестування в нове виробництво[5].

Таблиця 2.8–

Стан та ефективність використання основних засобів ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення
	2021 р.	2022 р.	2023 р.	
Основні засоби	300116	386429	393559	93443
первісна вартість	457719	565927	599361	141642
знос	157603	179498	205802	48199
Чистий дохід від реалізації продукції	708813	687054	1092399	383586
Середньорічна вартість основних засобів	343272,5	389994	393559	50286,5
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,34	0,32	0,34	-0,000953587
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,66	0,68	0,66	0,000953587
Фондовіддача	2,06	1,76	2,77	0,710823352
Фондомісткість	0,48	0,57	0,36	-0,124021671

За даними наведеними (табл. 2.8) бачимо, що з 2021 по 2023 рік норма амортизації знизилася з 0,344 до 0,343, що свідчить про зменшення норми амортизації основних фондів ПрАТ «Оболонь». Це наслідок оновлення основних фондів. Коефіцієнт відповідності трохи змінився, але залишився постійним: 0,66. Це означає, що підприємство вміло використовує основні фонди підприємства у виробничих процесах і може бути результатом поліпшення виробничої діяльності або задовільного технічного стану активів. Фондовіддача свідчить про ефективність використання основних засобів для отримання прибутку. За період

з 2021 по 2023 рік прибутковість фонду спочатку впала з 2,06 до 1,76, але потім піднялася до 2,77.

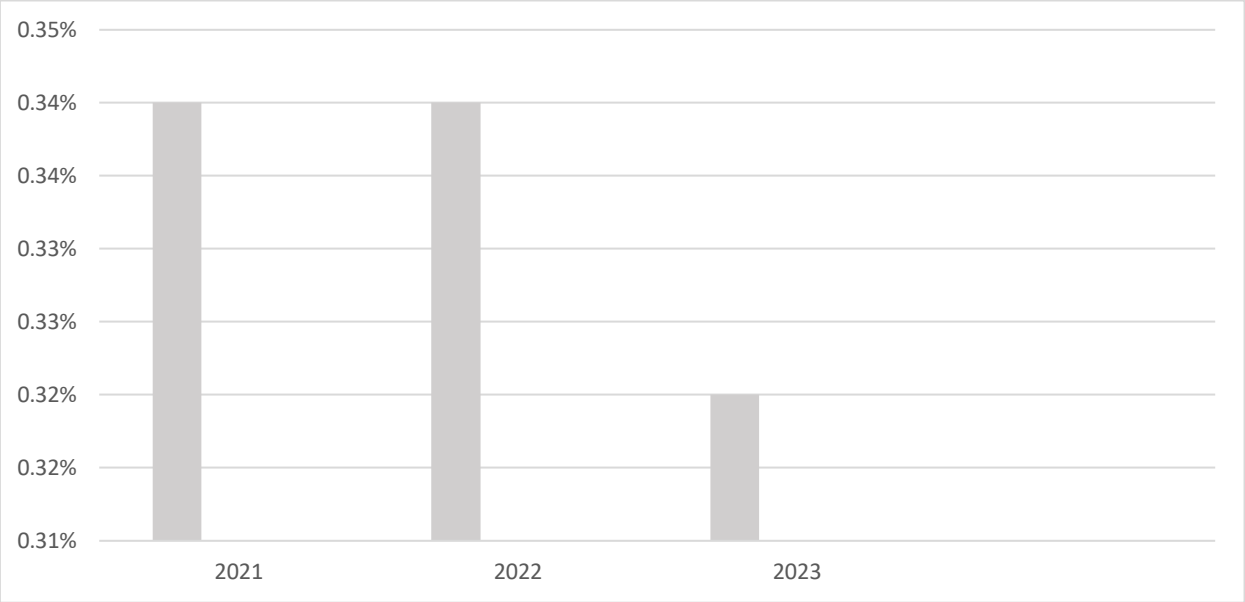

Рисунок 2.8 − Коефіцієнт зносу основних засобів 2021-2023 рр.

Відповідно до (рис. 2.8) значення коефіцієнта у 2021 та 2023 рр. становило 0,34, що свідчить про знос основних фондів на 34%. У 2022 році коефіцієнт трохи знизився до 0,32, що свідчить про незначне покращення стану основних фондів цього року.

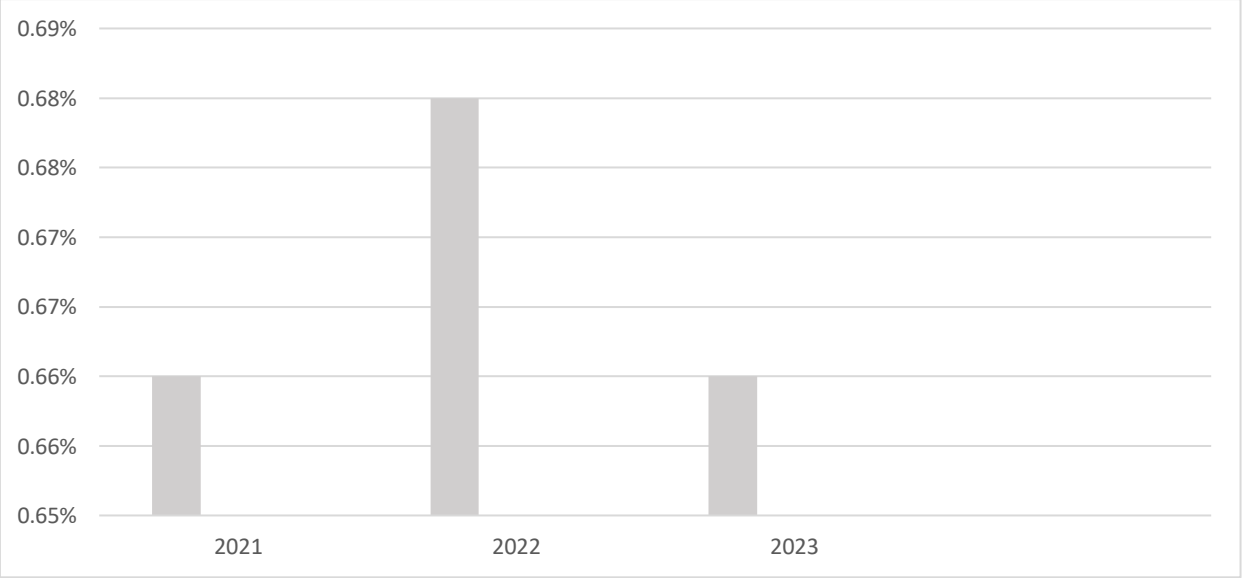

Рисунок 2.9 − Коефіцієнт придатності основних засобів 2021-2023 рр.

Цей коефіцієнт, значення якого наведені на рис. 2.9 є зворотною величиною зносу і показує питому вагу придатних для використання основних засобів. У 2022 році його значення становило 0,68, що стало найвищим значенням за аналізований період. У 2021 та 2023 роках коефіцієнт становив 0,66.

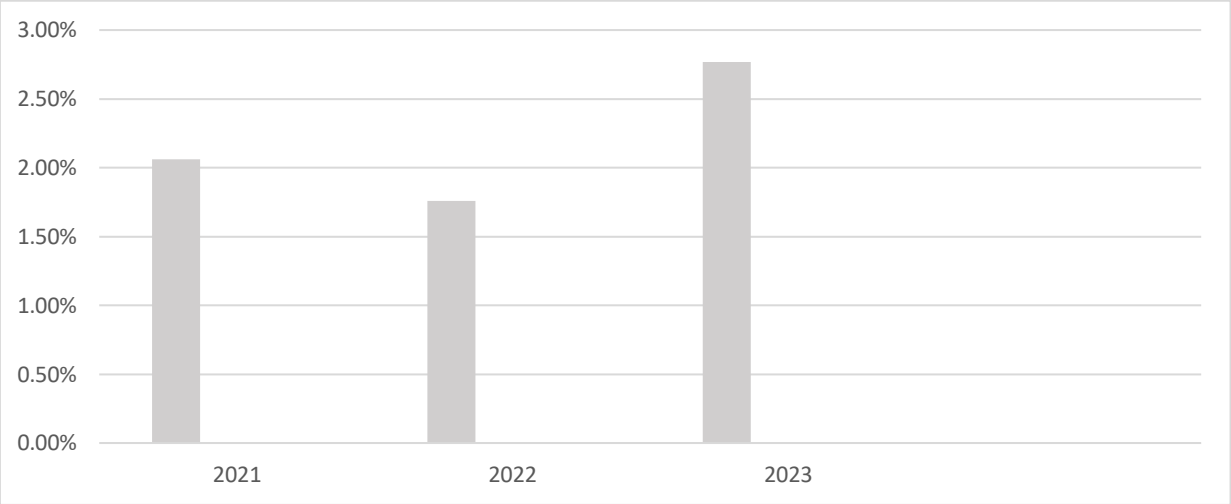

Рисунок 2.10 − Фондовіддача 2021-2023 рр.

Цей показник характеризує ефективність використання основних засобів. З рис 2.10 можна зробити висновок, у 2023 р. Фондовіддача суттєво зросла до 2,77 порівняно з 2,06 у 2021 р. та 1,76 у 2022 р., що свідчить про значне підвищення ефективності використання основних засобів.

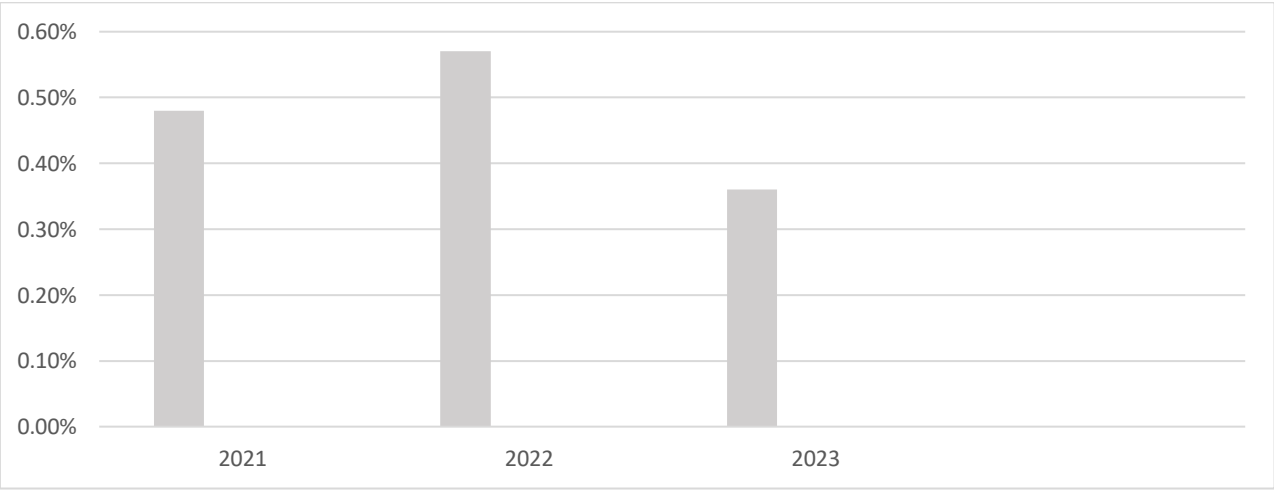

Рисунок 2.11− Фондомісткість 2021-2023 рр.

Щільність капіталу є зворотною величиною прибутку на капітал. У 2023 році капіталомісткість впала до 0,36 з 0,48 у 2021 році. та 0,57 у 2022 році, що свідчить про значне покращення ефективності використання основних засобів.

Тому, незважаючи на відносно високу зношеність основних фондів, що відображено показниками зносу 0,34 у 2021 та 2023 роках, компанії вдалося значно підвищити ефективність їх використання у 2023 році. Це відображено в значному збільшенні фондовіддачі до 2,77 порівняно з 2,06 у 2021 році та відповідному зниженні фондоємності з 0,48 у 2021 році до 0,36 у 2023 році [9].

Таке підвищення ефективності може бути результатом модернізації та оновлення частини основних виробничих потужностей, а також оптимізації виробничих процесів та організації праці. Проте високий рівень зношеності решти основних фондів все ще вимагає подальших інвестицій у їх оновлення з метою збереження досягнутої ефективності.

Важливим інструментом поступового оновлення основних засобів є амортизація. За рахунок накопиченої амортизації ПрАТ «Оболонь» має можливість генерувати кошти для подальших капітальних вкладень в оновлення виробничих приміщень і споруд. Правильне управління сумами амортизації є запорукою своєчасного оновлення основних фондів та стабільного розвитку підприємства.

Удосконалення структури основних засобів, зокрема збільшення частки їх активної частини до 90 %, сприяє зростанню обсягів виробництва, зниженню собівартості продукції та збільшенню чистого прибутку. Підприємцям важливо визначитися, в яку групу основних засобів вони хочуть інвестувати. Вони зацікавлені в оптимальному збільшенні питомої ваги машин і пристроїв, які безпосередньо обслуговують виробничий процес і визначають виробничі потужності підприємства [9].

Поліпшити структуру основних фондів можна за рахунок оновлення та модернізації обладнання, ефективного використання виробничих площ, ліквідації непотрібного та неефективного обладнання.

Загалом результати аналізу свідчать про те, що є як позитивні зміни, так і проблеми, які потребують вирішення. Збільшення фондоозброєності та коефіцієнта придатності свідчать про оновлення основних засобів, але низька фондовіддача та рентабельність основних засобів свідчать про необхідність підвищення ефективності їх використання. Оптимізація виробничих процесів, краще використання потужностей і покращене управління активами можуть допомогти підвищити продуктивність і прибутковість компанії.

Амортизаційна політика ПрАТ «Оболонь» також враховує податкові аспекти, оскільки амортизаційні відрахування безпосередньо впливають на оподатковуваний прибуток. Оптимальне налаштування даного механізму дозволяє підприємству знизити податкове навантаження, одночасно забезпечуючи необхідні фінансові ресурси для підтримки активів у робочому стані. Тому корпоративна політика у цій сфері спрямована на забезпечення балансу між короткостроковими та довгостроковими фінансовими інтересами.

У цілому аналіз складу та структури основних фондів ПрАТ «Оболонь» та оцінка його амортизаційної політики свідчать про високий рівень управління цими ресурсами. Компанія дотримується принципів ефективності та оновлює свої активи відповідно до змін ринкової кон’юнктури та технологічного прогресу. Такий підхід дозволяє не тільки підтримувати стабільну виробничу діяльність, а й забезпечити довгострокову конкурентоспроможність на національному та міжнародному ринку.

Амортизаційна політика ПрАТ «Оболонь» є важливим елементом фінансової стратегії компанії, спрямованої на забезпечення її фінансової безпеки та стабільного розвитку. Компанія застосовує лінійний метод нарахування амортизації, що дозволяє рівномірно розподіляти витрати на знос основних засобів протягом усього строку їх корисного використання. Зокрема, строк амортизації для будівель становить від 5 до 40 років, для машин та обладнання − від 3 до 20 років, для транспортних засобів − від 3 до 12 років, для обладнання для збуту − від 2 до 7 років, а для інших основних засобів − від 3 до 15 років .

Оцінка основних засобів, за винятком виробничого технологічного устаткування, здійснюється за історичною вартістю за вирахуванням накопиченого зносу та збитків від зменшення корисності. Виробниче технологічне устаткування оцінюється за справедливою вартістю за вирахуванням амортизації, що забезпечує актуальність балансової вартості активів.

Висновки до розділу 2

В другому розділі нашого дослідження ми ознайомилися з загальними відомостями про ПрАТ «Оболонь» та з'ясували, що це провідне підприємство харчової галузі яке в умовах макроекономічної нестабільності в Україні, вибудовує стратегічну парадигма яка сконцентрована на комплексному задоволенні потреб та преференцій споживачів, з метою консолідації її ринкових позицій у сегменті пива та безалкогольних напоїв. Ключовими елементами даної стратегії є неухильна підтримка високих стандартів якості продукції, відповідальне ставлення до екологічної безпеки, забезпечення оптимальних та безпечних умов праці, а також систематичний розвиток і професійна підготовка кадрового потенціалу. Інноваційна діяльність ПрАТ «Оболоні» проявляється у впровадженні енергоефективних технологій, спрямованих на мінімізацію негативного впливу виробництва на довкілля та раціональне використання ресурсів.

Ми проаналізували фінансово- господарську діяльність ПрАТ «Оболонь» та з'ясували що незважаючи на військовий стан в Україні підприємство не тільки не припинило роботу, а працює з прибутком та високою рентабельністю. Так у 2024 році ПрАТ «Оболонь» отримало − 12,87 млн грн доходу проти − 10,76 млрд грн роком раніше. При цьому боргові зобов'язання підприємства зросли на 14,9% до − 1,64 млрд грн, а активи на 31,9% до − 9,238 млрд грн, чисельність персоналу на 108 осіб до 2164 співробітників. Статутний фонд підприємства складає − 32,512 млн. грн. У звітному періоді тенденції основних показників призвели до

значного зниження фінансових витрат та збільшення чистого фінансового результату підприємства відповідно в 1,5 рази. Також відомо, що за результатами роботи 2024 року: частка основних засобів в активах підприємства − 52.05 %; ліквідність коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності− 2.56; оцінка фінансової стійкості, а саме коефіцієнт фінансової залежності −1.29; коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів − 0.29; поточна платоспроможність -1 110 855 ; рентабельність продукції −43.49 %. Якщо порівнювати оголошені дані з попередніми роками, то видно, що майже усі показники покращилися в порівнянні з попереднім роком.

Провели аналіз складу і структури основних засобів та оцінка амортизаційної політики суб'єкта господарювання, як складової фінансової безпеки, та з'ясували, що амортизаційна політика ПрАТ «Оболонь» є важливою складовою фінансової стратегії підприємства, спрямованою на забезпечення його фінансової безпеки та стабільного розвитку. Компанія дотримується гнучкої амортизаційної політики, яка передбачає адаптацію до змін у виробничому середовищі та ринкових умовах.

Амортизаційна політика, виконує не лише облікову та податкову функції, а й виступає стратегічним інструментом фінансового планування. Від її ефективності залежить формування власних джерел фінансування відновлення протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам.

Застосування ефективної амортизаційної політики дозволяє ПрАТ «Оболонь» своєчасно оновлювати основні засоби, знижувати ризики зносу обладнання та підтримувати високу продуктивність виробництва. Це, в свою чергу, сприяє зменшенню витрат на ремонт та обслуговування, що позитивно впливає на фінансові результати компанії та її конкурентоспроможність на ринку.

Крім того, амортизаційна політика підприємства враховує потребу в інвестиціях у нові технології та модернізацію виробничих потужностей, що є ключовим фактором у забезпеченні довгострокової фінансової безпеки та стійкості компанії в умовах економічної нестабільності.

3 ПЕРСПЕКТИВИ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Шляхи оптимізації амортизаційної політики підприємства

Оптимізація амортизаційної політики підприємства є важливим аспектом управління фінансами, який впливає на ефективність виробництва, обсяг інвестицій та загальну конкурентоспроможність. На прикладі ПрАТ «Оболонь», одного з найбільших виробників пива та безалкогольних напоїв в Україні, можна дослідити практичні аспекти формування та вдосконалення амортизаційної політики.

Перш за все слід відмітити, що амортизація вливає на всі види діяльності суб'єкта господарювання (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 –

Вплив амортизації на види діяльності підприємства [28]

Види діяльності	Види діяльності
Операційна	Ціноутворення, життєвий цикл товару, залишкова вартість основних засобів і нематеріальних активів
Фінансова	Фінансові показники Фінансові показники підприємства, джерела фінансування проектів, реальні грошові потоки
нвестиційна	Показники ефективності інвестиційних проектів, термін експлуатації основних засобів і нематеріальних активів

Підприємства при впровадженні амортизаційної політики намагається оновити активну частину основного капіталу та підвищити свій технічний рівень, що створює передумови для зниження собівартості виробництва та максимізує прибуток, що є основними напрямами його діяльності. Отже, основні завдання амортизаційної політики наступні(табл.3.2).

Таблиця 3.2–

Основні завдання амортизаційної політики у господарській діяльності суб'єкта

Діяльність підприємства	Завдання амортизаційної політики
Максимізація прибутку	участь у формуванні собівартості продукції та досягнення цільового рівня прибутку – управління прибутком підприємства
Інвестиційна діяльність	інтенсивне оновлення основних засобів за рахунок найбільш ефективних форм фінансування інвестиційних програм за рахунок накопиченого мортизаційного ресурсу
Інноваційна діяльність	впровадження нових технологій та обладнання фінансування науково-дослідної діяльності та НДДКР
Фінансова діяльність	використання амортизаційних відрахувань як одного із головних джерел власних фінансових ресурсів підприємства - накопичення коштів для фінансування оновлення основних засобів підприємства
Податкове планування	встановлення збалансованості між результатами діяльності та податковим навантаженням підприємства за рахунок амортизаційних відрахувань

А основними елементами амортизаційної політики суб'єкта господарювання є:

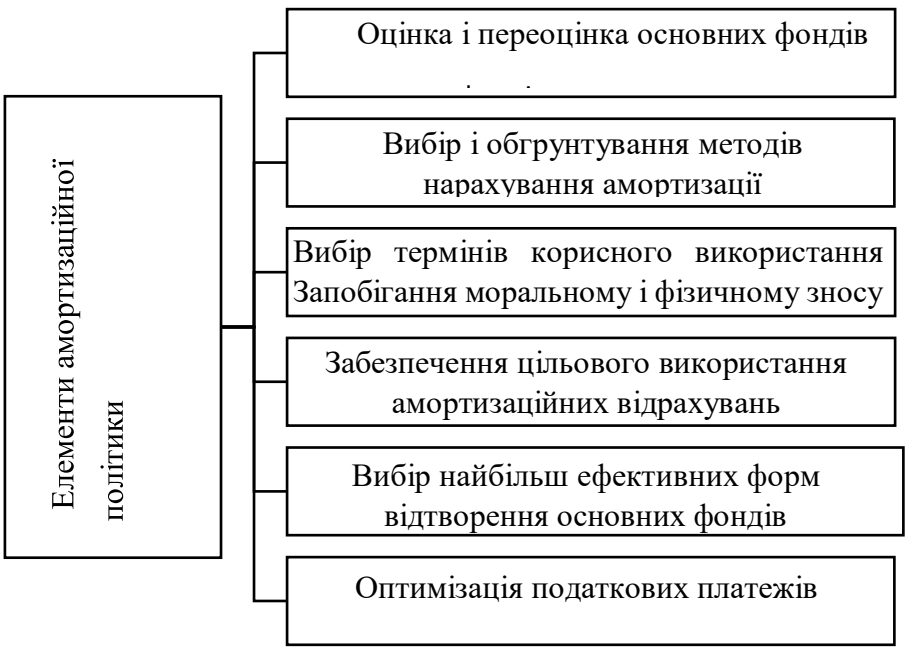

Рисунок 3.1 – Основні елементи амортизаційної політики

ПрАТ «Оболонь» володіє значним обсягом основних засобів, які включають виробниче обладнання, транспортні засоби, будівлі та інші активи. Ці засоби відіграють ключову роль у виробничому процесі, але одночасно з цим зазнають фізичного і морального зношення. Амортизаційна політика підприємства покликана забезпечити раціональне використання таких активів, своєчасне оновлення матеріально-технічної бази та підтримку фінансової стабільності.

На сьогодні амортизаційна політика ПрАТ «Оболонь» спирається на національні стандарти бухгалтерського обліку, які передбачають декілька методів нарахування амортизації. Основними з них є прямолінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, прискорений метод і метод виробничих витрат. Кожен із цих підходів має свої переваги та недоліки, і оптимізація полягає у виборі такого підходу, який найбільш відповідає стратегії підприємства та його економічній ситуації [24].

Прямолінійний метод є найпоширенішим на підприємствах України завдяки його простоті та зрозумілості. Проте для ПрАТ «Оболонь» цей метод може бути не завжди оптимальним, оскільки він не враховує нерівномірне використання обладнання у різні періоди. Наприклад, виробничі потужності заводу можуть працювати на повну потужність у літні місяці, коли зростає попит на прохолодні напої, тоді як у зимовий період навантаження на обладнання значно знижується. У таких умовах доцільніше використовувати метод виробничих витрат, який дозволяє нараховувати амортизацію відповідно до фактичного обсягу виробництва.

Ще одним напрямком оптимізації амортизаційної політики є використання прискорених методів амортизації. Ці методи дозволяють швидше відшкодовувати вартість активів, що може бути корисним для залучення інвестицій або модернізації обладнання. Наприклад, якщо ПрАТ «Оболонь» впроваджує нову технологію або встановлює енергоефективне обладнання, прискорена амортизація допомагає зменшити фінансове навантаження на

початкових етапах експлуатації активу. Це також сприяє підвищенню ліквідності підприємства та зменшенню ризику морального старіння активів.

Щоб зробити амортизаційну політику більш гнучкою, доцільно впроваджувати елементи прогнозування та планування. Це включає регулярний моніторинг стану основних засобів, оцінку строків їх експлуатації та аналіз ринкових умов. Наприклад, якщо ціни на нове обладнання мають тенденцію до зниження, варто запланувати його заміну у відповідний період, щоб уникнути перевитрат. У випадку з ПрАТ «Оболонь» така стратегія дозволить зменшити витрати на оновлення виробничих потужностей, зберігаючи при цьому високу якість продукції [28].

Важливим елементом оптимізації є також адаптація амортизаційної політики до змін у законодавстві. Податковий кодекс України передбачає певні пільги для підприємств, які інвестують у модернізацію обладнання або впроваджують інноваційні технології. Використання цих пільг може значно скоротити податкове навантаження на підприємство та вивільнити ресурси для інших цілей. Для ПрАТ «Оболонь», яке активно працює над оновленням своїх технологічних процесів, така стратегія є вкрай актуальною.

Крім того, оптимізація амортизаційної політики може включати впровадження сучасних інформаційних систем для управління основними засобами. Такі системи дозволяють автоматизувати облік, здійснювати точний розрахунок амортизаційних відрахувань та отримувати аналітичні дані для прийняття управлінських рішень. Наприклад, інтеграція програмного забезпечення для управління активами з бухгалтерськими системами дозволить ПрАТ «Оболонь» знизити адміністративні витрати та підвищити точність обліку.

Окремо варто зазначити роль амортизаційної політики у підтримці екологічної стійкості підприємства. ПрАТ «Оболонь» активно дотримується принципів екологічної відповідальності, і це може бути враховано у стратегії оновлення основних засобів. Наприклад, заміна старого обладнання на нове, що споживає менше енергії та виробляє менше відходів, не лише сприятиме зниженню витрат, але й покращить імідж підприємства серед споживачів і

партнерів. У цьому контексті амортизаційна політика повинна враховувати екологічні показники активів та забезпечувати їх поступове оновлення.

Оптимізація амортизаційної політики вимагає зваженого підходу та врахування багатьох факторів, таких як стратегічні цілі підприємства, економічна ситуація та технічний стан основних засобів.

У випадку з ПрАТ «Оболонь» ефективна амортизаційна політика стане важливим інструментом для підтримки конкурентоспроможності, фінансової стабільності та довгострокового розвитку.

В таких умовах база нарахування амортизації та її обсяги на макрорівні поступово зменшуються, і «прискорена» амортизація набуває регресивної спрямованості, як показано (табл. 3.3)

Таблиця 3.3–

Сума нарахованої амортизації за галузями економіки України в 2022–2023 рр.

Показник, млн грн	2022 рік	2023 рік	% зміни
Виробничі фонди, в т.ч	16772	16412	97,9
промисловості	7165	7642	106,7
сільського господарства	4319	3407	78,9
транспорту	2823	3301	116,9
зв’язку	292	326	111,6
будівництва	840	628	74,8
торгівлі і громадського харчування	814	622	76,4
матеріально-технічного постачання	173	130	75,1
заготівель	111	111	100

Прискорена амортизація має практичну цінність (податкова знижка) лише для рентабельних підприємств, тоді як більшість підприємств сьогодні є збитковими або низькорентабельними. За умов низької або від’ємної рентабельності ефект від податкової знижки невідчутний, а прискорена

амортизація (списання більшої частини авансованих витрат основного капіталу у першій половині строку служби) негативно впливає на фінансові результати.

3.2 Застосування зарубіжного досвіду щодо вдосконалення амортизації на підприємстві

Застосування зарубіжного досвіду щодо вдосконалення амортизації на підприємстві є важливим напрямом підвищення ефективності управління основними засобами та оптимізації фінансових потоків. Різні країни світу мають свої особливості в регулюванні та застосуванні амортизаційної політики, які можуть бути корисними для українських підприємств.

У багатьох розвинених країнах підприємства мають ширший вибір методів амортизації, ніж це передбачено національним законодавством України. Крім лінійного, методу зменшення залишкової вартості, кумулятивного та виробничого методів, які є знайомими українським бухгалтерам, існують й інші підходи. Наприклад: в Японії переважно застосовується метод зменшення вартості, США та Канада активно використовують прискорені методи амортизації, що дозволяє швидше списувати вартість активів у перші роки їх експлуатації, зменшуючи таким чином оподатковуваний прибуток на початковому етапі. Португалія дозволяє використовувати лінійний метод, метод зменшуваного залишку, метод подвоєних амортизаційних відрахувань та прискорену амортизацію для певних видів активів. У Великобританії підходи до нарахування амортизації це визначення ліквідаційної вартості та терміну корисного використання, що можуть змінюватися залежно від конкретної ситуації підприємства.

У деяких країнах існує чітке розмежування між податковою та бухгалтерською амортизацією. Так у Чехії використовуються різні норми та методи для цілей бухгалтерського обліку та оподаткування. Це дозволяє підприємствам більш гнучко управляти своїми фінансовими результатами та податковими зобов'язаннями. У Швеції, навпаки, норми амортизаційних

відрахувань для цілей оподаткування зазвичай збігаються з нормами бухгалтерської амортизації, що спрощує облік. Досвід Німеччини показує можливість об'єднання об'єктів основних засобів, що виконують єдину функціональну ланку, в єдиний укрупнений комплекс із встановленням спільного терміну корисного використання. Це може значно знизити трудомісткість обліку амортизації.

Зарубіжні практики можуть передбачати більш гнучкі механізми перегляду термінів корисного використання та методів амортизації у разі зміни інтенсивності використання активу, його модернізації або інших факторів, що впливають на його економічний строк служби.

У деяких країнах існують механізми контролю за цільовим використанням амортизаційних відрахувань на оновлення основних засобів. Хоча в умовах ринкової економіки це питання є дискусійним, досвід минулих років (наприклад, у Радянському Союзі) свідчить про потенційну користь такого контролю для активізації інвестиційних процесів.

Застосування зарубіжного досвіду у вдосконаленні амортизаційної політики є важливим інструментом для підвищення ефективності управління основними засобами підприємства.

Вивчення практик інших країн дозволяє виявити інноваційні підходи, які сприяють зниженню витрат, модернізації виробничого процесу та підвищенню конкурентоспроможності. На прикладі ПрАТ «Оболонь», одного з провідних виробників пива та безалкогольних напоїв в Україні, можна оцінити, як інтеграція міжнародного досвіду сприятиме вдосконаленню управління амортизаційними процесами [29].

У багатьох країнах застосовуються сучасні моделі амортизації, які передбачають гнучкі та адаптивні підходи до управління зношенням основних засобів. Наприклад, у США та Великій Британії широко використовується метод прискореної амортизації, який дозволяє швидше списувати вартість активів у перші роки їхнього використання.

Таблиця 3.4 –

Особливості застосування різних методів амортизації в зарубіжних країнах

Країна	Методи амортизації, особливості застосування
США	Незважаючи на те, що прийнято декілька методів амортизації, наприклад прямолінійний метод, метод одиниць виробництва, дегресивний метод, метод SOFTY, однак найпоширенішим залишається прямолінійний метод. Більшість британських підприємств оцінюють матеріальні активи за їх історичною вартістю, за винятком значної частини великих підприємств, які час від часу переоцінюють активи, використовуючи ринкову вартість у цьому відношенні. Зокрема, земля та будівлі підлягають періодичній переоцінці. Деякі або всі матеріальні активи можуть підлягати щорічній переоцінці на підставі вартості заміни. Загалом британські компанії переоцінюють зазвичай землю, а не будівлі та технічні споруди (оскільки вони зобов'язані їх викупити на основі їх облікової вартості). Для активів, відзначених за ринковою вартістю, наступна амортизація буде визначена за новою переоціненою вартістю, відповідно, залишком терміну служби. Крім того, хоча в практиці бухгалтерського обліку вважається, на принциповому рівні, що актив не може обліковуватися на суму, що перевищує справедливу вартість, у Великобританії щорічна інвентаризація цієї категорії активів не проводиться. Отже, британська компанія може зберігати активний актив за ціною, вищою за справедливу вартість, навіть якщо він знецінюється протягом року, за умови, що таке знецінення є тимчасовим. Деякі методи амортизації у Великобританії: – прямолінійний метод, – метод знижувального балансу, – амортизація, пропорційна зворотному числовому порядку років (SYDM), – одиниці виробництва.

Продовження таблиці 3.4.

Франція	У французькій практиці підприємства можуть проводити переоцінку основних фондів, але вони використовують тривалість амортизації, зазначену в орієнтовній назві податкового органу; метод амортизації передбачає економічне знецінення активу. Продовження таблиці 3.4
Германія	У Німеччині, на відміну від Франції, переоцінка не допускається. Найбільш часто використовувані підприємствами методи амортизації: прямолінійний метод, дегресивна амортизація, комбінація обох і амортизація на основі реального використання активу.
Румунія	Підприємства в Румунії зобов'язані амортизувати матеріальні та нематеріальні активи відповідно до Закону про капітал, іммобілізований у матеріальних і нематеріальних активах, використовуючи одну з процедур: – прямолінійна амортизація; – дегресивна амортизація; – прискорена амортизація. Повноваження щодо затвердження системи нарахування амортизації встановлюються правлінням суб'єкта господарювання, відповідно відповідальним за управління майном, щодо неприбуткових юридичних осіб, які відповідно до закону здійснюють підприємницьку діяльність.

Особливості застосування різних методів амортизації в зарубіжних країнах презентовано в табл. 3.4.

У всіх країнах, що зазначені в таблиці 3.5, використовується лінійний (прямолінійний) метод амортизації основних засобів, який передбачає, що актив споживається рівномірно протягом усього періоду експлуатації. Даний метод найпростіший в обчисленні, а отже, є найбільш поширеним. У Португалії він узагалі є єдиним методом нарахування амортизації. Лінійний метод амортизації має кілька переваг. По-перше, його простота та зрозумілість роблять його доступним для широкого кола користувачів, від малих підприємств до великих корпорацій. Важливо, що він забезпечує стабільність фінансових звітів, що є

важливим для інвесторів та інших зацікавлених сторін. Також, цей метод відповідає вимогам багатьох національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, таких як Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) та Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку (GAAP) у Сполучених Штатах.

Таблиця 3.5–

Методи нарахування амортизації в різних країнах [30]

Країна	Методи амортизації, особливості застосування
Польща	Прямолінійний. Зменшення залишку (дегресивний). Природний. Амортизація нараховується за певною схемою з використанням термінів та коефіцієнтів для конкретних груп основних засобів
Португалія	Використовується лише лінійний метод.
Німеччина	Не передбачено жодних конкретних методів, проте на практиці найчастіше застосовують прямолінійний метод та метод зменшення залишку.
Японія	Використовується метод зменшення вартості.
Данія	Використовується прямолінійний метод. Чехія Розрізняють амортизацію двох видів: податкову і бухгалтерську. Швеція Норми амортизаційних відрахувань для цілей оподаткування зазвичай збігаються з нормами бухгалтерської амортизації.
Чехія	Чехія Розрізняють амортизацію двох видів: податкову і бухгалтерську.
Швеція	Норми амортизаційних відрахувань для цілей оподаткування зазвичай збігаються з нормами бухгалтерської амортизації.

Лінійний метод амортизації є популярним і широко використовуваним через свою простоту та передбачуваність. Однак, вибір методу амортизації має залежати від конкретних умов використання активу та вимог національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Для підприємств, які активно інвестують у технології та інновації, таких як ПрАТ «Оболонь», характерною є прискорена амортизація, тому що може стати важливим інструментом для зниження фінансового навантаження в період інтенсивної модернізації обладнання. Це дозволяє підприємству вивільняти ресурси для реінвестування у виробництво, скорочуючи час на відновлення основних засобів.

У Німеччині широко застосовуються принципи гнучкого обліку амортизації, де підприємства можуть обирати між кількома методами залежно від економічних обставин та галузевих особливостей. Така практика є корисною для адаптації амортизаційної політики до потреб конкретного бізнесу. Для ПрАТ «Оболонь» це означає можливість враховувати сезонні коливання попиту, характерні для напоїв, та коригувати амортизаційні відрахування відповідно до реальних обсягів виробництва. Наприклад, у літній період, коли підприємство працює з максимальним навантаженням, можна використовувати метод виробничих витрат, а в зимовий сезон − прямолінійний підхід.

Французький досвід зосереджується на стимулюванні підприємств до використання екологічно чистих технологій через податкові пільги та спеціальні програми прискореної амортизації для «зелених» інвестицій. ПрАТ «Оболонь», яке активно впроваджує принципи сталого розвитку, може скористатися цими ідеями для оновлення свого парку обладнання з акцентом на енергоефективність і мінімізацію екологічного впливу. Наприклад, заміна застарілих систем охолодження або пакувального обладнання на більш сучасні дозволить не лише знизити витрати на енергоспоживання, а й покращити екологічні показники діяльності.

В Японії практикується комплексний підхід до обліку амортизації, який поєднує сучасні інформаційні технології з прогнозуванням термінів служби

активів. Завдяки спеціалізованим програмним комплексам японські компанії автоматизують процес обліку амортизації, що дозволяє підвищити точність розрахунків та зменшити ризик помилок. Для ПрАТ «Оболонь» це означає можливість впровадження інформаційних систем, які інтегруються з бухгалтерськими програмами та системами управління активами. Такий підхід допоможе автоматизувати процеси нарахування амортизації, прискорити прийняття управлінських рішень та забезпечити більш ефективне використання ресурсів.

Окрему увагу слід приділити досвіду Канади та Австралії, де уряди пропонують підприємствам податкові канікули або прискорену амортизацію для активів, які впроваджують інновації. Ці країни стимулюють бізнеси до швидкого оновлення обладнання, що сприяє підвищенню продуктивності та підтримці високого рівня конкурентоспроможності. ПрАТ «Оболонь» може адаптувати цей досвід, працюючи з урядом України або міжнародними фінансовими установами, щоб отримувати підтримку для впровадження сучасних виробничих ліній. Наприклад, закупівля нових автоматизованих систем розливу пива або пакувальних ліній із зменшеним споживанням матеріалів може супроводжуватися спеціальними фінансовими стимулами [31].

Ще одним важливим напрямком оптимізації амортизаційної політики є впровадження так званих «інноваційних кластерів», що поширені у скандинавських країнах, таких як Швеція та Норвегія. У цих країнах підприємства об’єднують зусилля з науковими установами для розробки нових підходів до управління активами. Наприклад, ПрАТ «Оболонь» може співпрацювати з університетами та дослідницькими інститутами України для впровадження передових методик управління амортизацією та прогнозування зносу обладнання. Це дозволить створити унікальні конкурентні переваги, базовані на сучасних наукових розробках [30].

Китайський досвід також заслуговує на увагу. У цій країні використовується поєднання державного регулювання і підтримки, що дозволяє забезпечити рівномірний розвиток підприємств різних масштабів. Важливим

аспектом є спеціальні програми для підприємств-експортерів, які дозволяють амортизувати основні засоби за більш вигідними умовами. Для ПрАТ «Оболонь», яке активно працює на міжнародному ринку, цей підхід може бути корисним для оптимізації витрат на обладнання, яке використовується у виробництві продукції для експорту.

Отже, інтеграція зарубіжного досвіду в амортизаційну політику ПрАТ «Оболонь» може стати потужним інструментом для підвищення ефективності управління основними засобами, стимулювання інновацій та зміцнення конкурентних позицій.

Адаптація міжнародних практик, з урахуванням специфіки підприємства та українського законодавства, сприятиме досягненню стратегічних цілей та забезпеченню сталого розвитку.

Для вдосконалення амортизаційної політики в Україні, враховуючи позитивні аспекти зарубіжного досвіду, необхідно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективності, гнучкості та прозорості цього процесу. Впровадити та дозволити використання різних методів амортизації, таких як метод зменшуваного залишку, метод суми років та метод одиниць продукції. Це дозволить краще відображати фактичне зношення активів. Надати підприємствам можливість вибирати метод амортизації, який найкраще відповідає їхнім специфічним умовам та характерові використання активів. Забезпечити можливість зміни методу амортизації, якщо змінюється характер використання активу. Розробити чіткі критерії та умови для вибору та зміни методів амортизації. Встановити механізм для регулярного перегляду та оновлення політики амортизації, щоб забезпечити її актуальність та ефективність.

Впровадження цих рекомендацій допоможе українським підприємствам та державі вдосконалити амортизаційну політику, що сприятиме ефективнішому управлінню активами, стимулюванню інвестицій та підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Враховуючи позитивні аспекти зарубіжного досвіду, українським підприємствам та державі варто розглянути можливість вдосконалення амортизаційної політики за наступними напрямами (рис.3.2) :

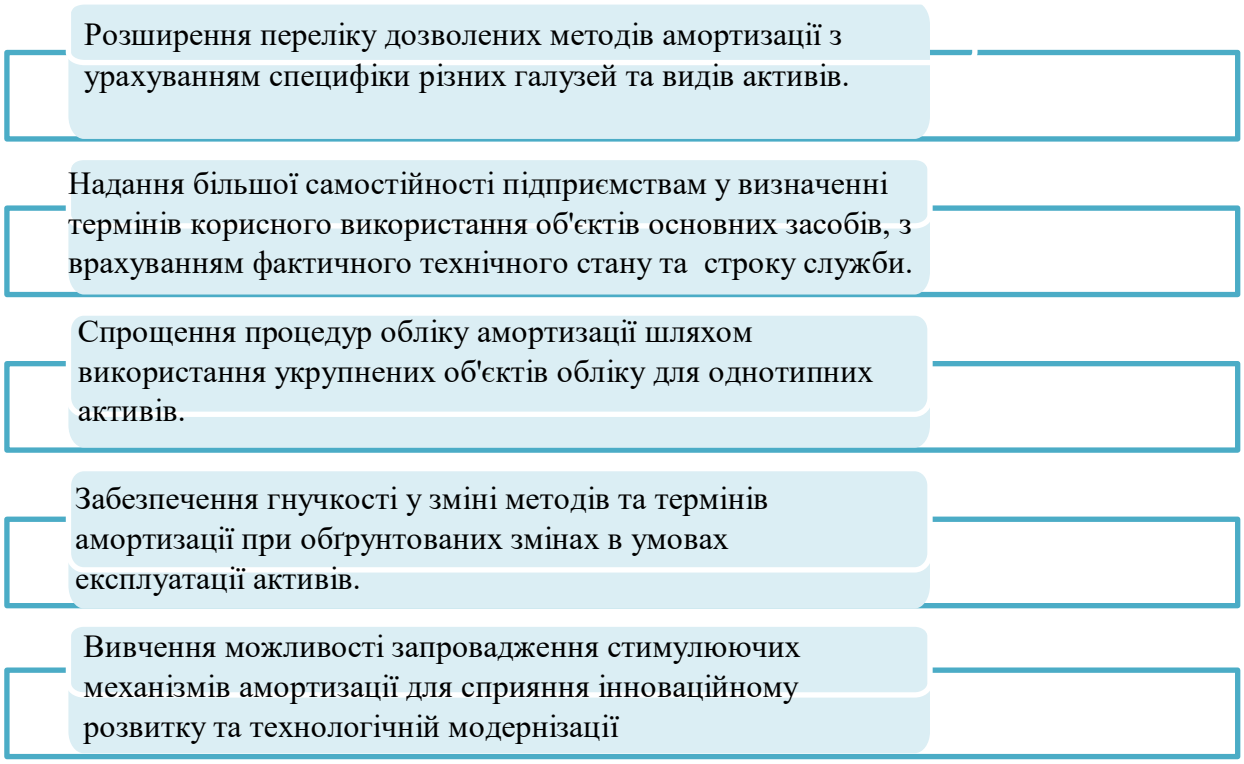

Рисунок 3.2 – Напрямки вдосконалення амортизаційної політики

Усвідомлене застосування кращих практик зарубіжних країн може сприяти підвищенню ефективності управління основними засобами на українських підприємствах, оптимізації їхніх фінансових результатів та створенню сприятливих умов для сталого економічного розвитку.

3.3 Планування фінансово-економічних показників з урахуванням покращення амортизаційної політики ПрАТ «Оболонь»

Підприємство позиціонує себе як потужного гравця на ринку завдяки тому, що при відносно низькій собівартості продукції воно забезпечує високу якість, а торгова марка «Оболонь» є добре відомою. Основними перевагами є висока

фондовіддача, продуктивність праці виробничого персоналу, сформована система управління та висока кваліфікація фахівців.

Основні можливості компанії включають: освоєння нових сегментів ринку, розширення виробництва, обслуговування додаткових груп споживачів, розробку ресурсозберігаючої стратегії завдяки наявності енергоощадних технологій та вдосконалення системи стимулювання праці [32].

Серед загроз та слабких сторін компанії варто відзначити неефективність системи стимулювання праці, високий рівень плинності кадрів, неефективну рекламну діяльність та нестабільне фінансове становище, що призводить до збитків. Важливим резервом підвищення продуктивності підприємства є організація виробничого процесу.

За певних умов підприємству потрібно проаналізувати всі нюанси, що визначають ефективність організації робіт, від рівня робочого простору окремого працівника або спеціаліста до рівня підприємства в цілому. Для виробничих підприємств важливо звертати увагу на можливості використання більш ефективних типів виготовлення, таких як масове або велико-серійне виробництво.

У рамках технологічного напряму головним завданням є вирішення проблеми технологічного відставання, що є актуальним для українських компаній. Ця проблема охоплює два компоненти: матеріальний (поліпшення технічної бази) та нематеріальний (організаційно-правові проблеми). Багато економістів вважають, що подолання технічного і технологічного відставання потребує не лише переходу на сучасні технології, а й впровадження корпоративної культури, запозиченої у найсучасніших компаній [13].

Ресурсний напрямок акцентує на аналізі продуктивності використання наявної бази виробництва та живої праці. Це включає ступінь завантаження обладнання, структуру собівартості продукції з точки зору пропорцій амортизації, речових витрат та витрат на оплату праці. Ці характеристики варто розглядати в динаміці та зіставляти з показниками найближчих конкурентів.

Розглядаючи проведену діагностику, аналіз та оцінку ефективності управління оборотними активами на ПрАТ «Оболонь», слід зазначити, що у підприємства значно зношені основні засоби, що відображаються в коефіцієнтах зносу та придатності. Основні можливості виробничого потенціалу включають оновлення технічного забезпечення та його модернізацію, що може сприяти нарощуванню оборотних активів та їх ефективному використанню [32].

Аналізуючи динаміку руху оборотних активів на досліджуваному підприємстві, можна констатувати приріст таких видів активів як запаси та грошові кошти, що забезпечує можливість їх використання з отриманням доходу. Підвищення рівня запасів може свідчити про неефективне виробництво, яке накопичує запаси без їх використання. Зростання частки дебіторської заборгованості вказує на неефективну систему управління цим видом активів, що може погіршити фінансовий стан підприємства.

На підприємстві існує резерв, тобто навантаження на виробництво може бути збільшене для виготовлення більшої кількості продукції. Управління оборотними активами відповідає їх обсягам, структурі та потребам виробництва, але існують проблемні зони, які потребують альтернативних шляхів управління, зокрема зменшення суми дебіторської заборгованості.

Підприємству також необхідно переглянути свою маркетингову і збутову політику, уникати накопичення великих запасів матеріалів та готової продукції. Власні склади можуть бути ефективніше використані для оренди або планування нових видів товарів.

Згідно з планом реалізації на 2025 рік передбачається отримати виручку в розмірі 5195 тис. гривень, збільшивши обсяг реалізації на 2,3%. Інші витрати зростуть на 3-5% від фактичного рівня. Прибуток до оподаткування становитиме 887 тис. гривень, а чистий прибуток (за вирахуванням податку на прибуток 18%) – 737 тис. гривень, що на 1102 тис. гривень більше відносно рівня 2023 року [24].

Підприємству також потрібні значні інвестиції для оновлення технологічного обладнання. Для забезпечення якості продукції необхідно

інвестувати в основні засоби. Якщо дотримуватися запланованої фінансової моделі, прибуток буде достатнім для покриття цих потреб.

Формування оптимальної структури капіталу для фінансування необхідних затрат та забезпечення бажаного рівня доходів є важливим завданням фінансового управління. Це вимагає забезпечення ефективного співвідношення між рентабельністю та фінансовою стійкістю підприємства, що максимізує його ринкову вартість. Реструктуризація виробничого підприємства спрямована на створення умов для ефективного використання ресурсів з метою підвищення фінансової стійкості та конкурентоспроможності. Також наявні будівлі та споруди, такі як адміністративний корпус, цех дроблення відходів, гаражі, склади готової продукції та сировини, можна використати ефективніше, здаючи в оренду або використовуючи для операційної діяльності.

Ефективна амортизаційна політика ПрАТ «Оболонь» являє собою стратегічно важливий комплекс управлінських заходів, спрямованих не лише на регламентацію процесу відновлення основного капіталу та мінімізацію зносу його активної частини, але й на забезпечення фінансової безпеки підприємства. Раціональне управління амортизаційними відрахуваннями сприяє акумулюванню коштів для розширення основного капіталу та збільшення обсягів виробництва, що, у свою чергу, є фундаментом для підвищення інноваційного рівня виробництва, зростання продуктивності праці та оптимізації собівартості товарів (робіт, послуг).

Ключовим аспектом ефективної амортизаційної політики для ПрАТ «Оболонь» є її безпосередній вплив на максимізацію фінансового результату та підвищення інвестиційної привабливості. Своєчасне та адекватне відображення амортизаційних витрат у собівартості продукції забезпечує достовірність фінансової звітності та сприяє формуванню обґрунтованої цінової політики. Акумульовані амортизаційні фонди виступають внутрішнім джерелом фінансування для модернізації виробничих потужностей, що є критично важливим для підтримки конкурентоздатності та технологічної незалежності, особливо в умовах економічної нестабільності.

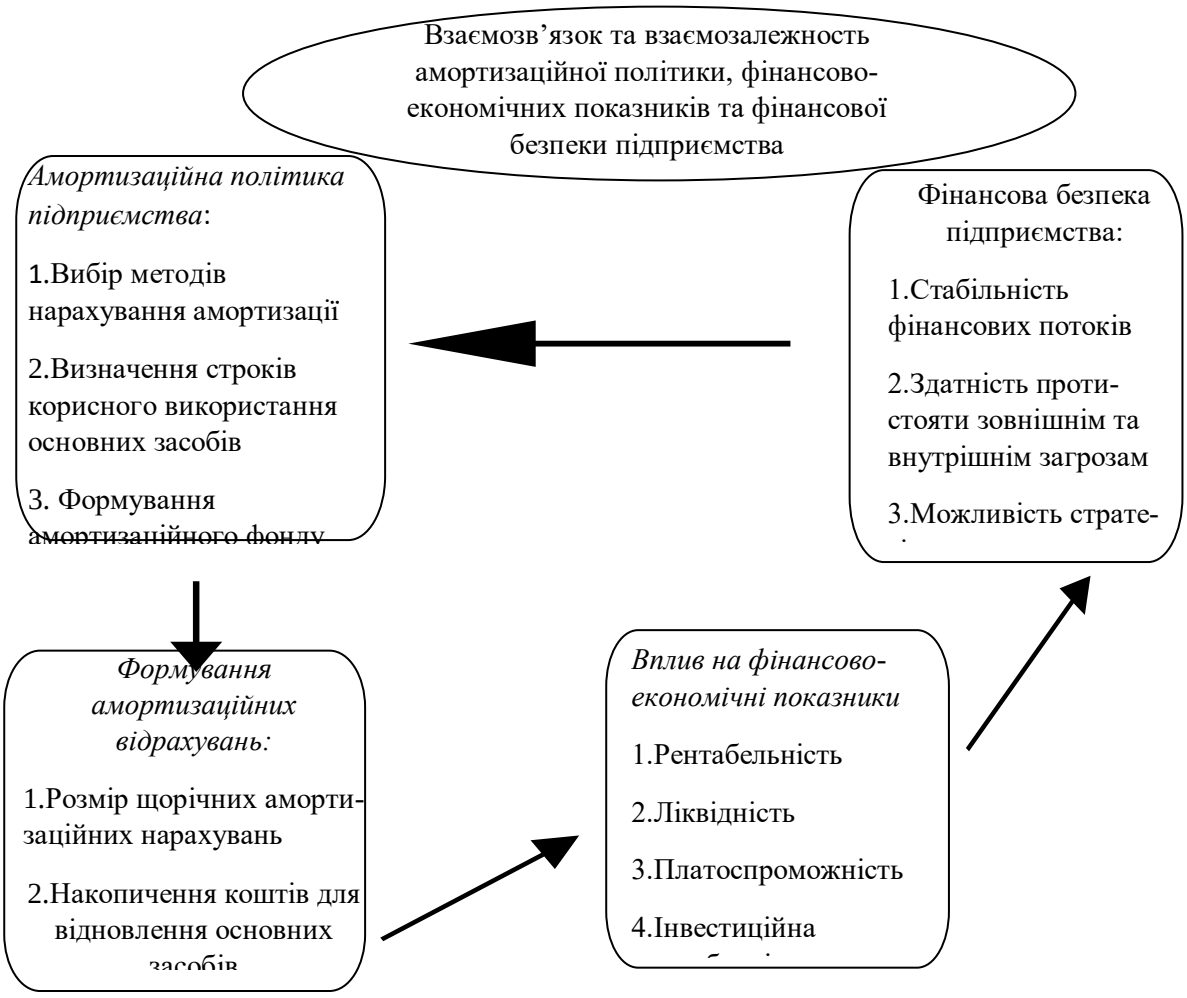

Рисунок 3.3 – взаємозалежності амортизаційної політики, фінансово-економічних показників та фінансової безпеки підприємства

Таким чином, ефективна амортизаційна політика ПрАТ «Оболонь» є невід'ємною складовою забезпечення його фінансової безпеки, оскільки створює внутрішні резерви для сталого розвитку, мінімізує ризики, пов'язані зі зносом обладнання, та підвищує привабливість підприємства для потенційних інвесторів, забезпечуючи його довгострокову фінансову стійкість.

Схема взаємозалежності амортизаційної політики, фінансово-економічних показників та фінансової безпеки підприємства представлена на рисунку 3.3.

Ця схема демонструє, що амортизаційна політика є ключовим інструментом управління, який безпосередньо впливає на фінансово-економічні

показники підприємства. Ефективне управління амортизаційними процесами сприяє зміцненню фінансової безпеки підприємства, забезпечуючи його стійкість та конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Висновки до розділу 3.

В третьому розділі свого дослідження ми розглянули на прикладі ПрАТ «Оболонь», одного з найбільших виробників пива та безалкогольних напоїв в Україні, ми дослідити практичні аспекти формування та вдосконалення амортизаційної політики. З'ясували, що амортизація вливає на всі види діяльності суб'єкта господарювання: операційну діяльність, фінансову діяльність та інвестиційну.

Нами з'ясовано, що основними завданнями амортизаційної політики у господарській діяльності суб'єкта господарювання є: максимізація прибутку, ведення ефективної інвестиційно-інноваційна діяльності, планування господарської діяльності, фінансової та податкове планування.

Прямолінійний метод є найпоширенішим на підприємствах України завдяки його простоті та зрозумілості. Проте для ПрАТ «Оболонь» цей метод може бути не завжди оптимальним, оскільки він не враховує нерівномірне використання обладнання у різні періоди. Наприклад, виробничі потужності заводу можуть працювати на повну потужність у літні місяці, коли зростає попит на прохолодні напої, тоді як у зимовий період навантаження на обладнання значно знижується. У таких умовах доцільніше використовувати метод виробничих витрат, який дозволяє нараховувати амортизацію відповідно до фактичного обсягу виробництва. Оптимізація амортизаційної політики вимагає зваженого підходу та врахування багатьох факторів, таких як стратегічні цілі підприємства, економічна ситуація та технічний стан основних засобів.

У випадку з ПрАТ «Оболонь» ефективна амортизаційна політика стане важливим інструментом для підтримки конкурентоспроможності, фінансової стабільності та довгострокового розвитку.

Нами проаналізовано досвід зарубіжних країн в формуванні амортизаційної політики, запропоновано застосування зарубіжного досвіду щодо вдосконалення амортизаційної політики на підприємстві, як важливий напрям підвищення ефективності управління основними засобами та оптимізації фінансових потоків. Різні країни світу мають свої особливості в регулюванні та застосуванні амортизаційної політики, які можуть бути корисними для підприємства ПрАТ «Оболонь». Ключовим аспектом ефективної амортизаційної політики для ПрАТ «Оболонь» є її безпосередній вплив на максимізацію фінансового результату та підвищення інвестиційної привабливості.

Своєчасне та адекватне відображення амортизаційних витрат у собівартості продукції забезпечує достовірність фінансової звітності та сприяє формуванню обґрунтованої цінової політики. Акумульовані амортизаційні фонди виступають внутрішнім джерелом фінансування для модернізації виробничих потужностей, що є критично важливим для підтримки конкурентоздатності та технологічної незалежності, особливо в умовах економічної нестабільності. Таким чином, амортизаційна політика ПрАТ «Оболонь» є стратегічним інструментом управління, який забезпечує ефективне використання ресурсів, підтримку фінансової стабільності та сприяє досягненню довгострокових цілей підприємства.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного нами дослідження на тему «Амортизаційна політика як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства» об'єктом дослідження якого була фінансова безпека підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища, а предметом дослідження економічні відносини, пов'язані з формуванням та реалізацією амортизаційної політики як інструменту зміцнення фінансової безпеки підприємства, метою дослідження було теоретичне обґрунтування та практичне визначення ролі амортизаційної політики у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства, а також розробка рекомендацій щодо її оптимізації в сучасних умовах господарювання можна зробити наступні висновки:

Амортизаційна політика прямо впливає на фінансову безпеку підприємства через формування грошових потоків, управління податковими зобов'язаннями та забезпечення оновлення основних засобів. Раціональне управління амортизацією допомагає знизити фінансові ризики, підвищити ліквідність і забезпечити стійкість у довгостроковій перспективі. Амортизація є важливою частиною витрат підприємства, яка не супроводжується реальним відтоком грошових коштів. Завдяки цьому підприємство може акумулювати кошти для оновлення основних засобів або інвестування в розвиток. Оптимізація амортизаційної політики дозволяє підтримувати ліквідність і зменшувати фінансові ризики.

Амортизація зменшує оподатковуваний прибуток, що дозволяє підприємству знижувати податкове навантаження. Вибір вигідної амортизаційної політики (наприклад, прискореної амортизації) може бути стратегічним інструментом для ефективного управління податковими зобов'язаннями.

Раціональна амортизаційна політика сприяє формуванню фонду для заміни застарілих основних засобів. Недостатнє списання амортизації може

призвести до відсутності коштів для оновлення активів, що ставить під загрозу конкурентоспроможність і фінансову стабільність підприємства.

Прозора та ефективна амортизаційна політика свідчить про стійкість бізнес-моделі та забезпечення фінансової безпеки. Невідповідна амортизаційна політика може спотворити фінансові показники, що негативно вплине на довіру інвесторів. Формування оптимальної структури капіталу для фінансування необхідних затрат та забезпечення бажаного рівня доходів є важливим завданням фінансового управління. Це вимагає забезпечення ефективного співвідношення між рентабельністю та фінансовою стійкістю підприємства, що максимізує його ринкову вартість

Недбале управління амортизацією призводить до певних ризиків, так занижена амортизація призводить до відсутності коштів на модернізацію, що підвищує ризик морального та фізичного зношення активів. Завищена амортизація може штучно зменшувати прибуток, що знижує можливості для реінвестицій і розвитку.

Таким чином, ефективне управління амортизаційною політикою є невід'ємною складовою фінансової безпеки підприємства, забезпечуючи його здатність до самофінансування, оптимізації витрат, своєчасного оновлення матеріально-технічної бази та підтримання стабільного фінансового стану в довгостроковій перспективі.

На основі вищесказаного ми дали власне визначення дефініції управління амортизаційною політикою. Ефективне управління амортизаційною політикою підприємства являє собою стратегічно орієнтований комплекс управлінських рішень та практичних заходів, спрямованих на оптимізацію процесу перенесення вартості основних засобів на витрати виробництва з метою забезпечення фінансової безпеки та сталого розвитку. Воно передбачає раціональне формування амортизаційних відрахувань, що забезпечує збалансований вплив на грошові потоки, податкові зобов'язання та своєчасне оновлення матеріально-технічної бази.

У період трансформації економіки та впровадження ринкових відносин роль амортизації як фінансового ресурсу посилюється. Це вимагає перегляду підходів до формування амортизаційних норм, застосування методів прискореної амортизації та вдосконалення нормативної бази. Особливо важливим є підвищення стимулюючої функції амортизації для прискорення впровадження технологічних нововведень і модернізації застарілої матеріально-технічної бази. В умовах сучасної економіки України гнучка амортизаційна політика сприяє зростанню інноваційного потенціалу промисловості, конкурентоспроможності виробництва та сталому економічному розвитку країни.

Кожен із методів нарахування амортизації має як свої переваги, так і недоліки. Основна різниця полягає у розмірах амортизаційних відрахувань та способі їх розподілу протягом терміну використання активу. Відповідно до специфіки основних засобів, умов їх експлуатації та ступеня морального зношування, підприємства можуть самостійно обирати найефективніший метод.

На цей момент відсутні офіційні рекомендації щодо вибору конкретного методу амортизації. Для вирішення цієї проблеми необхідно на законодавчому рівні розробити положення, яке б містило чіткі критерії для вибору методу амортизації. У ньому слід вказати можливі варіанти методів для окремих категорій основних засобів, що дозволить формувати повну та достовірну інформацію про стан цих активів.

Окремої уваги потребує прямолінійний метод через його широку популярність у господарській практиці. Цей метод, завдяки своїй простоті, активно використовується для забезпечення систематичного відшкодування вартості основних засобів.

Перехід до ринкових умов і зміщення акценту інвестиційної діяльності від централізованих джерел до децентралізованих суттєво зменшили обсяг доступних інвестиційних коштів для суб’єктів підприємницької діяльності. У сучасних умовах головним джерелом фінансування реальних інвестицій стають

власні ресурси підприємств, серед яких значна частка припадає саме на амортизаційні відрахування.

Амортизація відіграє ключову роль у регулюванні швидкості обороту основних засобів, сприяє їх оновленню та впровадженню технічної модернізації. Вона є основним інструментом реалізації виробничої стратегії підприємства.

Зазначені підходи до формування амортизаційної політики мають сприяти активізації інвестиційної діяльності в економіці. Вони повинні забезпечувати реалізацію важливих завдань, актуальних для перехідного етапу розвитку економічної системи.

Корпорація «Оболонь» пройшла довгий шлях від будівництва пивоварного заводу у 1974 році до позиціонування себе як одного з найбільших і найуспішніших виробників пива та безалкогольних напоїв в Україні. Компанія активно розширює ринки збуту, впроваджує інноваційні технології та екологічно безпечні процеси. Завдяки зусиллям щодо покращення якості продукції, модернізації виробництва та розвитку корпоративної культури, «Оболонь» підтримує високу репутацію та конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Приділяючи увагу кваліфікації працівників та соціальній відповідальності, корпорація залишається надійним роботодавцем та партнером для багатьох споживачів та бізнесів.

Аналізуючи майновий стан підприємства, бачимо, що у 2023 році капітал компанії зменшився, що призвело до збитків. Однак підприємство залишається ліквідним та платоспроможним. Фінансовий стан компанії є задовільним, що надає можливості для нарощення активів та покращення фінансової стійкості. В 2024 році усі показники підприємства покращилися в порівнянні з попереднім роком.

Результати аналізу господарсько-і-фінансового стану підприємства вказують на наявність як позитивних змін, так і проблем, які потребують вирішення. Зростання фондоозброєності та коефіцієнта придатності свідчить про оновлення основних засобів, але низька фондовіддача та рентабельність основних засобів вказують на необхідність підвищення ефективності їх

використання. Оптимізація виробничих процесів, повніше завантаження потужностей та покращення управління активами можуть сприяти зростанню продуктивності та прибутковості підприємства.

Оптимізація амортизаційної політики та ефективне управління нею вимагає зваженого підходу та врахування багатьох факторів, таких як стратегічні цілі підприємства, економічна ситуація та технічний стан основних засобів.

У випадку з ПрАТ «Оболонь» ефективна амортизаційна політика стане важливим інструментом для підтримки конкурентоспроможності, фінансової стабільності та довгострокового розвитку.

В роботі ми дослідили іноземний дослід формування амортизаційної політики і прийшли висновку, що інтеграція зарубіжного досвіду в амортизаційну політику ПрАТ «Оболонь» може стати потужним інструментом для підвищення ефективності управління основними засобами, стимулювання інновацій та зміцнення конкурентних позицій. Адаптація міжнародних практик, з урахуванням специфіки підприємства та українського законодавства, сприятиме досягненню стратегічних цілей та забезпеченню сталого розвитку.

Запропонована нами реструктуризація виробничого підприємства спрямована на створення умов для ефективного використання ресурсів з метою підвищення фінансової стійкості та конкурентоспроможності. Також наявні будівлі та споруди, такі як адміністративний корпус, цех дроблення відходів, гаражі, склади готової продукції та сировини, можна використати ефективніше, здаючи в оренду або використовуючи для операційної діяльності.

Враховуючи позитивні аспекти зарубіжного досвіду, нами розроблена схема взаємозалежності амортизаційної політики, фінансово-економічних показників та фінансової безпеки підприємства, яка демонструє, що амортизаційна політика є ключовим інструментом управління, який безпосередньо впливає на фінансово-економічні показники підприємства. Ефективне управління амортизаційними процесами сприяє зміцненню фінансової безпеки підприємства, забезпечуючи його стійкість та конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Також нами запропоновані напрями вдосконалення амортизаційної політики:

Розширення переліку дозволених методів амортизації з урахуванням специфіки різних галузей та видів активів:

Надання більшої самостійності підприємствам у визначенні термінів корисного використання об'єктів основних засобів, з врахуванням фактичного технічного стану та строку служби.

Спрощення процедур обліку амортизації шляхом використання укрупнених об'єктів обліку для однотипних активів

Забезпечення гнучкості у зміні методів та термінів амортизації при обґрунтованих змінах в умовах експлуатації активів.

Вивчення можливості запровадження стимулюючих механізмів амортизації для сприяння інноваційному розвитку та технологічній модернізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bradul A., Burkova L., Shepeliuk V. TAX ASPECTS OF THE DEPRECIATION POLICY OF THE ENTERPRISE. *"Scientific notes of the University"KROK"*. 2021. P. 61–67. URL: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-61-67 (date of access: 24.05.2025).

2. Kyrylov Y., Stoliarchuk N., Sadovska I., Bilochenko A., Matviienko A., Khioni H. Innovation as an important production factor and a factor in increasing the investment attractiveness of the agricultural sector. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development eISSN 2345-0355. 2020. Vol. 42. No. 4: 458 –465 Article. DOI: https://doi.org/10.15544/mts.2020.47

3. Shapoval V., Herasymenko T., Bondarenko L. THE AMORTIZATION POLICY: THE NATURE, PROBLEMS, WAYS OF IMPROVEMENT. *Scientific opinion: Economics and Management*. 2019. No. 2(64). URL: https://doi.org/10.32836/2521-666x/2019-2-64-9 (date of access: 24.05.2025).

4. Surriley E. An Optimum SwitchingfromDouble-DecliningBalancetoSum of theYear DiginsDepreciation.AccountingReview. 1971. No46. P.574-582.

5. Trachova D. COMPONENT OF NATURE ACCOUNTING DEPRECIATION POLICY. *Scientific papers OF TAVRIA STATE AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY (ECONOMIC SCIENCES)*. 2018. Vol. 37. P. 55–62. URL: https://doi.org/10.31388/2519-884x-2018-37-55-62 (date of access: 24.05.2024).

6. Брадул О., Буркова Л., Шепелюк В. Податкові аспекти амортизаційної політики підприємства. Вчені записки Університету «КРОК». 2021. No 3(63. С. 61–67. DOI: https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-61-672.

7. Клименко О. Ю. Амортизаційна політика та її роль в забезпеченні відтворення основних засобів підприємства : thesis. 2012.

URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/27190 (дата звернення: 25.05.2024).

8. Левченко Н.М., Воробйова І.О. Амортизаційна політика як складова стратегії підприємства. Інноваційна економіка. 2014. No4. С.102-107.

9. Лищенко О.Г., Півненко В.В.Оптимізація амортизаційної політики підприємства.Сталий розвиток економіки.2015. No4. С.70-75.

10. Майдура Г. С. Роль облікової політики у формуванні амортизаційних відрахувань як джерела відтворення основних засобів. *Економіка та держава*. 2014. № 11. С. 126–129.

11. Основні засоби : положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27. 04.2000 р. № 92.

12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 «Основні засоби». Міністерство Фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО_16.pdf5.

13. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектор. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 23.01.2015№11 URL:https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text

14. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. No 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17. 9. Положення про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств від 28.10.1997 р. № 1183 (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1183-97- %D0%BF10.

15. Методи нарахування амортизації основних засобів URL: [https://studfile.net/preview/10054556/page:5/]

16. Амортизація-2024.URL: https://buhgalter.com.ua/articles/shpargalki/amortizatsiya/

17. Рак Р., Мохнач Т. Застосування міжнародного досвіду у формуванні амортизаційної політики в Україні. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2022. № 2 (219). С. 34–41

18. Любар О. О. Амортизаційна політика підприємства як невід'ємна складова його облікової політики. Ефективна економіка. 2017. № 3 : веб-сайт. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5484 (дата звернення: 20.08.2023

19. Бондар М. І., Бабіч В. В. Амортизація необоротних активів: облік та оподаткування. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер. : Економічні науки. 2016. № 1 (55). С. 33–34].

20. Огляд міжнародного досвіду інноваційного розвитку (2021).URL: http://www.strf.ru/mobile.aspx?CatalogId=223&d_no=39679

21. Осауленко О. Г., Остапчук О. Є. Україна в цифрах. Державна служба статистики України. Київ: Держстат України. 2021. 128 с.

22. Брадул О. М., Буркова Л. А., Шепелюк В. А. Податкові аспекти амортизаційної політики підприємства. Вчені записки Університету «КРОК». 2021. № 3 (63). С. 61–67.

23. Офіційний сайт Держкомстату. URL: http: www.ukrstat.gov.ua

24. Звіт про управління URL: b7ea9b5b02daebad57213c08134a9173.pdf

25. Офіційний сайт підприємства URL: https://obolon.ua/ua/press/news/605

26. Педченко Н. С., Лугівська Л. А. Амортизаційна політика підприємства в умовах реформування податкової системи. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2014. No 6 (68). С.74-84.

27. Офіційний сайт URL:1https://opendatabot.ua/c/05391057

28. Бойко Л. І., Громаков О. І. Шляхи удосконалення обліку амортизації основних засобів. Бізнес-навігатор. 2013. № 1. С. 161-166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2013_1_31.

29. Петрук О. М., Хвіст В. В. Теоретичні засади амортизаційної політики: стан проблеми та напрями удосконалення. Економіка, управління та адміністрування. 2022. No 2(100). С. 76–82. URL: https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-76-827.

30. Стинич О.М. Поняття та значення амортизаційної політики в умовах кризи Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». Видавничий дім «Гельветика» 2023.С.35-42

31. Пилипенко Л., Демська Ю. Концептуально-теоретичні основи бухгалтерського обліку амортизації та зносу необоротних активів підприємства. Економічний простір. 2018. № 134. С. 195 –204. URL: http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/255

32. Савастєєва О., Журавльова Т., Скляров Д. Державна фінансова підтримка інноваційної діяльності в національних умовах неоіндустріального розвитку. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-31 (дата звернення: 20.06.2025).

33. Самофатова В. А., Кулакова І. С. Амортизаційна політика: Теоретичні засади та її роль в підвищенні ефективності діяльності підприємств. *Food Industry Economics*. 2015. Т. 7, № 3. URL: https://doi.org/10.15673/2312-847x.3/2015.51390 (дата звернення: 14.06.2025).

34. Сисоєв А.В. Амортизаційна політика як фактор інвестиційного розвитку економіки. Проблеми прогнозування. 2006. №1. С.61-70.

35. Хомин П. Я., Пиріг І. М. Амортизація: економічний зміст і способи відображення. Фінанси України. 2007. No6. С.22-30.

36. Чумаченко М. Амортизаційні відрахування – суттєве джерело фінансування інвестицій підприємства. Бухгалтерський облік і аудит. 2004. № 8. С. 6 –9.11.

37. Чумаченко М. Ще раз про амортизацію як важливе джерело інвестиційної діяльності підприємства. Бухгалтерський облік і аудит. 2004. № 11. С. 11.

38. Швець Н. В. Амортизаційна політика підприємства: проблемні питання. Вісник СХНУ імені Володимира Даля. 2016. No6. С.199-202.

39. Жердєв Є. В. Методичні засади формування амортизаційної політики на підприємствах. Облік і фінанси АПК : бухгалтерський портал. URL:

http://magazine.faaf.org.ua/metodichni-zasadi-formuvannyaamortizaciynoi-politiki-na-pidpriemstvah.html

40. Аналіз ринку пива в Україні. [електронний ресурс]. URL https://inventure.com.ua/analytics/investments/analiz-rynka-piva-v-ukraine

41. Delo.ua. Безалкогольний тренд та конкуренція з крафтом. Як зараз розвивається ринок пива в Україні. [електронний ресурс]. URL: https://delo.ua/agro/bezalkogolnii-trend-ta-konkurenciya-z-kraftom-yak-zarazrozvivajetsya-rinok-piva-v-ukrayini-430243/

42. Як "Оболонь" в умовах війни відновлює виробництво пива. [електронний ресурс]. URL https://agravery.com/uk/posts/author/show?slug=ak-obolon-vumovah-vijni-vidnovlue-virobnictvo-piva

43. Міжнародний аналітичний журнал "Пивне Діло". [електронний ресурс]. URL https://pivnoe-delo.info/2023/06/15/v-2022-godu-obshhij-obyom-proizvodstva-40-krupnejshix-v-mire-pivovarennyx-kompanij-vyros-na-43/

44.Принципи корпоративного управління. Офіційний сайт ПрАТ «Оболонь». URL: http://surl.li/skjyp (дата звернення 23.06.25)

45. Близнюк О. Сіфурова А. Управління оборотним капіталом підприємств торгівлі з позиції функціонально-відтворювального та структурнокласифікаційного підходів. Економічний аналіз. 2019. Т. 29(1). С. 68–77.

46. Бєляєва Л. А., Пеняк Ю. С., Ментей О. С. Аналітичне забезпечення системи управління виробничими запасами. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2018. Випуск 1. С. 71–79.

47. Карнаушенко А.С., Петренко В.С., Боровік Л.В. Сучасні тенденції та перспективи розвитку європейського ринку страхування. *Таврійський науковий вісник.* Серія Економіка. 2022. №14. С. 85-94

48. Mokhnenko A. Human capital cost accounting in the company management system. T.Hilorme, I.Perevozova, L.Shpak, A.Mokhnenko, Y.Korovchuk

. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal.* 2019. № 23. – Special Issue 2.

49. Шевченко Н. В., Мельник С.І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. 2022. 224 с.

50. Analysis of financial and tax depreciation provisions [електронний ресурс],URL: – http://www.uni-goettingen.de/en/88558.html

51. Ben McClure Introduction Depreciation [електронний ресурс], URL: http://www.investopedia.com/articles/fundamental/04/090804.asp

52. Harold Averkamp Why would a company use double-declining depreciation on its financial statements URL: http://www.accountingcoach.com/online-accounting-course/11Xpg01.html

53. A Brief Overview of Depreciation [електронний ресурс], URL: http://www.irs.gov/Businesses/Small-Businesses-&-Self-Employed/A- riefOverview-of-Depreciation

54. Kharchenko M.O. Economic and Social Challenges of Disruptive Technologies in Conditions of Industries 4.0 and 5.0: the EU Experience [Текст] / L. Melnyk , I. Dehtyarova , O. Kubatko, M. Kharchenko // Механізм регулювання економіки. -2019. №4. С. 32-42.

55. Брадул О., Буркова Л., Шепелюк В. Податкові аспекти амортизаційної політики підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК». 2021*. № (3(63). С. 61–67

56. Васильківський Д. М. Аналіз ефективності використання основних засобів промислових підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2018. № 3(2). С. 61-64.

57. Виговська О.А. Фінансове забезпечення розвитку підприємств громадського транспорту на регіональному рівні : дис ... доктора філософії : 072 /Житомир, 2021. – 252 с.

58. Дугієнко Н.О., Колобердянко І.І. Економічна сутність амортизаційної політики та її основні складові в період глобалізації. *Вісник Запорізького національного університету.* 2009. № 1(4). С. 122–130.

59. Клячківська А. В., Гомзіна А. Амортизація основних засобів як інструмент обліково-аналітичного забезпечення цілей сталого розвитку. Фінансові інструменти регіонального розвитку : *зб. праць учасн. IX Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (27 жовтня 2023 р.)*. Житомир : Поліський національний університет, 2023. С. 99-101.

60. Любар О.О. Амортизаційна політика підприємства як невід'ємна складова його облікової політики // Ефективна економіка, 2017. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5484.

61. Мискін Ю.І. Удосконалення концепції амортизаційної політики в Україні . *Проблеми економіки та управляння.* – 2017. –Вип. 4, № 873 (5). – С. 72–78.

62. Овод Л.В. Еволюція наукової думки щодо сутності амортизації та її значення в амортизаційній політиці підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2021. № 5. С. 264–269.

63. Петрук О.М., Хвіст В.В. Теоретичні засади амортизаційної політики: стан проблеми та напрями удосконалення. Економіка, управління та адміністрування. 2022. № 2 (100). С. 76–82.

64. Понедільчук Т.В., Пащенко А.М. Проблемні аспекти формування амортизаційної політики корпорацій. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 17. С. 51–54.

65. Пилипенко Л.М. Концептуально-методологічні підходи формування амортизаційної політики підприємства та держави. *Modern Economics : електронне наукове фахове видання з економічних наук.* 2018. –№ 10. С. 82–88 [Електронний ресурс]. URL: https://modecon.mnau.edu.ua/conceptual-and-methodological-approaches/.

66. Самофатова В.А. Амортизаційна політика: теоретичні засади та її роль в підвищенні ефективності діяльності підприємств. *Економіка харчової промисловості.* 2015. Т. 7. Вип. 3. С. 55–60.

67. Соколова О. Амортизаційна політика в системі антикризового регулювання економіки. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2012. Вип. 1. С. 187–195

68. Фінансовий аналіз та менеджмент [Електронний ресурс].-URL::http://finance-place.ru/fin-menedzhment/privlechennjy-kapital/sobstvenniy/amortizacionniyfond.html.

69. Jackson S.B., Xiaotao L., Cecchinia M. Economic consequences of firms' depreciation method choice: Evidence from capital investments. Journal of Accounting and Economics., 2009. Vol. 48. No. 1. P. 54–68. URL: https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2009.06.001

70. Шаповал В.М., Герасименко Т.В., Бондаренко Л.А. Амортизаційна політика: сутність, проблеми, напрями вдосконалення. 2019. URL: http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2019/2_64_2019/11.pdf.

ДОДАТОК А

Горизонтальний аналіз балансу ПрАТ «Оболонь» 2021-2022 рр

АКТИВ	31 грудня 2021	31 грудня 2022	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	285	242	-43	-15,09%
первісна вартість	551	539	-12	-2,18%
накопичена амортизація	(266)	(297)	-31	11,65%
Незавершені капітальні інвестиції	165	-	165	-
Основні засоби	300 116	386 429	86313	28,76%
первісна вартість	457 719	565 927	108208	23,64%
Знос	(157 603)	(179 498)	(21 895)	14,65%
Інвестиційна нерухомість	-	-	-	-
Довгострокові біологічні активи	-	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:	-	-	-	-
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	-			
інші фінансові інвестиції	-	-	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	-	-	-
Відстрочені податкові активи	-	26 609	26 609	-
Інші необоротні активи	-	-	-	-
Усього за розділом I	300 566	413 280	112 714	37,50%
II. Оборотні активи				
Запаси	191 759	187 472	(4 287)	-2,24%
Виробничі запаси	186 257	184 733	(1 524)	-0,82%

Продовження ДОДАТКУ А

Незавершене виробництво	-	-	-	-
Готова продукція	5 502	2 739	(2763)	-50,22%
Товари	-	-	-	-
Поточні біологічні активи	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	121	11	(110)	-90,91%
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	6 405	12 638	6 233	97,31%
з бюджетом	32 262	36 367	(4 105)	12,72%
у тому числі з податку на прибуток	3 486	3 486	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	29 656	28 288	(1 368)	-4,61%
Інша поточна дебіторська заборгованість	56	70	14	25%
Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-
Гроші та їх еквіваленти	4 516	2 126	(2 390)	-52,92%
Готівка	-	-	-	-
Рахунки в банках	4 516	2 126	(2 390)	-52,92%
Витрати майбутніх періодів	3 466	3 360	-106	-3,06%
Інші оборотні активи	-	-	-	-
Усього за розділом II	268 241	270 332	2 901	0,78%
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-

Продовження ДОДАТКУ А

Баланс	568 807	683 612	114 805	20,18%
ПАСИВ	31 грудня 2021	31 грудня 2022	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
І. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	271 074	271 074	0	0
Капітал у дооцінках	-	-		-
Додатковий капітал	-	-		-
Емісійний дохід	-	-		-
Резервний капітал	17 145	17 145	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	93 611	(29 608)	-123 219	-131,63%
Неоплачений капітал	-	-	-	-
Вилучений капітал	-	-	-	-
Усього за розділом І	381 830	258 611	-123 219	-32,27%
ІІ. Довгострокові зобов’язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов’язання	153	-		-
Довгострокові кредити банків	-	-		-
Інші довгострокові зобов’язання	19 851	66 228	46 377	233,63%
Довгострокові забезпечення	-	-		-
Цільове фінансування	-	-		-

Продовження ДОДАТКУ А

Усього за розділом II	20 004	66 228	46 224	231,07%
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	-	-		-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	787	581	-206	-26,18%
товари, роботи, послуги	156 634	168 827	12 193	7,78%
розрахунками з бюджетом	893	853	-40	-4,48%
у тому числі з податку на прибуток	-	-		-
розрахунками зі страхування	466	354	-112	-24,03%
розрахунками з оплати праці	1 672	2 435	763	45,63
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	2	2	0	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	-	-		
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	-	177 000	177 000	0
Поточні забезпечення	6 151	8 601	2 450	39,83%
Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	368	120	-248	-67,39%

Продовження ДОДАТКУ А

Усього за розділом III	**166 973**	**358 773**	191 800	114,87%
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-
Баланс	568 807	683 612	114 805	20,18%
ПАСИВ	31 грудня 2022	31 грудня 2023	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	271 074	371 074	100 000	36,8903
Капітал у дооцінках	-	-	-	-
Додатковий капітал	-	-	-	-
Емісійний дохід	-	-	-	-
Резервний капітал	17 145	23 652	6 507	37,95276
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(29 608)	94 038	123 646	-417,61
Неоплачений капітал	-	-	-	-
Вилучений капітал	-	-	-	-
Усього за розділом I	258 611	488 764	230 153	88,99583
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	-	-	-	-
Довгострокові кредити банків	-	-	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	66 228	68 440	2 212	3,339977

Продовження ДОДАТКУ А

Довгострокові забезпечення	-	-	-	-
Цільове фінансування	-	-	-	-
Усього за розділом II	66 228	68 440	2 212	3,339977
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	581	512	-69	-11,8761
товари, роботи, послуги	168 827	117 873	-50 954	-30,1812
розрахунками з бюджетом	853	1 330	477	55,92028
у тому числі з податку на прибуток	-	-	-	-
розрахунками зі страхування	354	609	255	72,0339
розрахунками з оплати праці	2 435	2 665	230	9,445585
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	2	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	177 000	63	-176 937	-99,9644
Поточні забезпечення	8 601	9 381	780	9,068713
Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	120	1 737	1 617	1347,5

Продовження ДОДАТКУ А

Усього за розділом III	358 773	134 170	-224 603	-62,6031
IV. Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-
Баланс	683 612	691 374	7 762	1,135439

ДОДАТОК Б

Горизонтальний аналіз балансу ПрАТ «Оболонь» 2022-2023 рр

АКТИВ	31 грудня 2022	31 грудня 2023	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	242	200	(42)	-17,36%
первісна вартість	539	541	2	0,37%
накопичена амортизація	(297)	(341)	(44)	14,81%
Незавершені капітальні інвестиції	-	6 502	6 502	-
Основні засоби	386 429	393 559	7 130	1,85%
первісна вартість	565 927	599 361	33 434	5,91%
Знос	(179 498)	(205 802)	(26 304)	14,65
Інвестиційна нерухомість	-	-	-	-
Довгострокові біологічні активи	-	-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	-	-	-	-
інші фінансові інвестиції	-	-	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	-	145	145	0
Відстрочені податкові активи	26 609	486	(26 123)	-98,17%
Інші необоротні активи	-	-		
Усього за розділом I	413 280	400 892	(12 388)	-3,00%
II. Оборотні активи				
Запаси	187 472	221 134	36 401	17,96%
Виробничі запаси	184 733	221 023	36 290	19,64%

Продовження ДОДАТКУ Б

Незавершене виробництво	-	-	-	
Готова продукція	2 739	111	(2 628)	-95,95%
Товари	-	-	-	-
Поточні біологічні активи	-	-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	11	1 986	1 975	17 954,55
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	12 638	5 046	(7 592)	61,38%
з бюджетом	36 367	25 001	(11 366)	-31,25%
у тому числі з податку на прибуток	3 486	933	(2 553)	-73,24%
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	28 288	28 650	362	1,27%
Інша поточна дебіторська заборгованість	70	155	85	121,43%
Поточні фінансові інвестиції	-	-	-	-
Гроші та їх еквіваленти	2 126	4 414	2 288	107,62%
Готівка	-	-	-	-
Рахунки в банках	2 126	4 414	2 288	107,62%
Витрати майбутніх періодів	3 360	4 096	736	21,90%
Інші оборотні активи	-	-	-	-
Усього за розділом II	270 332	290 482	20 150	7,45%
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	-	-	-	-
Баланс	683 612	691 374	7 762	1,14%

Продовження ДОДАТКУ Б

ПАСИВ	31 грудня 2022	31 грудня 2023	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	271 074	371 074	100 000	36,8903
Капітал у дооцінках	-	-	-	-
Додатковий капітал	-	-	-	-
Емісійний дохід	-	-	-	-
Резервний капітал	17 145	23 652	6 507	37,95276
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	(29 608)	94 038	123 646	-417,61
Неоплачений капітал	-	-	-	-
Вилучений капітал	-	-	-	-
Усього за розділом I	258 611	488 764	230 153	88,99583
II. Довгострокові зобов’язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов’язання	-	-	-	-
Довгострокові кредити банків	-	-	-	-
Інші довгострокові зобов’язання	66 228	68 440	2 212	3,339977
Довгострокові забезпечення	-	-	-	-
Цільове фінансування	-	-	-	-
Усього за розділом II	66 228	68 440	2 212	3,339977
III. Поточні зобов’язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	-	-	-	-

Продовження ДОДАТКУ Б

Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	581	512	-69	-11,8761
товари, роботи, послуги	168 827	117 873	-50 954	-30,1812
розрахунками з бюджетом	853	1 330	477	55,92028
у тому числі з податку на прибуток	-	-	-	-
розрахунками зі страхування	354	609	255	72,0339
розрахунками з оплати праці	2 435	2 665	230	9,445585
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	2	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	177 000	63	-176 937	-99,9644
Поточні забезпечення	8 601	9 381	780	9,068713
Доходи майбутніх періодів	-	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	120	1 737	1 617	1347,5
Усього за розділом III	358 773	134 170	-224 603	-62,6031
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	-	-	-	-
Баланс	683 612	691 374	7 762	1,135439

ДОДАТОК В

Прогнозна фінасова модель ПрАТ «Оболонь» на 2025 рік

Показники	Сума, млн грн	Коментарі
1	2	3
І. ДОХОДИ	5195	2,3% росту відносно 2023 року
ІІ. ВИТРАТИ		
Затрати на оплату праці основних робітників	720	80 робітників ПВП з зарплатою 9000 грн
Матеріали та енергозатрати	2700	
Всього	3420	
амортизація	52	норма амортизації - 10%
ремонти	36	середньомісячний бюджет ремонтних робіт-3 тис.грн.
всього	88	
Загальновиробничі витрати, тис.грн		
затрати на оплату праці обслуговуючого техперсоналу	480	5 чоловік при з\платі 8000 грн
амортизація	40	
Всього	80	
Адміністративні витрати, тис. грн.		
Оплата праці адміністративного персоналу, в т.ч.обов’язкові платежі	108	
Канцтовари	3	
Відрядження	12	
Утримання адмінприміщень	70	
затрати на паливо - мастильні матеріали	74	3 легкових автомобіля при середньоденному кілометражу 50
амортизація	90	

Продовження ДОДАТКУ В

ремонти, обслуговування	80	
Всього	437	
Витрати на збут		
Оплата праці персоналу відділу продажу	90	
Маркетингові затрати	80	
Канцтовари	4	
Відрядження	8	
затрати на паливо - мастильні матеріали	67	
амортизація	22	
офіси в Києві	12	12 тис. грн. в місяць
Всього	283	
Всього витрат	4308	
Прибуток	887	
Ставка оподаткування	18%	
Податок на прибуток	160	
VII.ПРИБУТОК		
Чистий прибуток	737	Збільшення відносно збитку 2023 року (-365,4 тис. грн) на 1102 тис. грн.

Декларація академічної доброчесності
здобувача вищої освіти ЗНУ

Я, Різник Олександр Вікторович, студент 2 курсу, заочної форми навчання, економічного факультету, спеціальності 073 «Менеджмент», освітньої програми «Управління фінансово-економічною безпекою», адреса електронної пошти: reznik197878@gmail.

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему ««Амортизаційна політика як інструмент забезпечення фінансової безпеки ПрАТ «ОБОЛОНЬ»»

– відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування роботи в базі даних цієї системи.

Дата_____ Підпис_____ О.В. Різник